

JÖNKÖPING UNIVERSITY
*School of Education and
Communication*

Därför säger vi NEJ till barnhem!

En kvalitativ studie om tre svenska organisationers avståndstagande samt agerande relaterat till barnhemsproblematiken.

KURS: Examensarbete i Globala Studier, 15 hp
PROGRAM: Internationellt arbete
FÖRFATTARE: Annica Sandstedt, Matilda Eidering
EXAMINATOR: Håkan Nilsson
HANLEDARE: Marco Nilsson
TERMIN: VT 2019

Sammanfattning

Annica Sandstedt & Matilda Eidering

Antal sidor: 29

Därför säger vi NEJ till barnhem!

En kvalitativ studie om tre svenska organisationers avståndstagande samt agerande relaterat till barnhemsproblematiken.

Syftet med denna kvalitativa studie är att undersöka varför organisationer tagit beslutet att inte stödja barnhem, samt beskriva hur de har gått tillväga i arbetet mot alternativa metoder för vård av utsatta barn. Detta undersöks med hjälp av semi-strukturerade intervjuer med 7 respondenter inom tre svenska organisationer: Evangeliska Frikyrkan, Childhood och Erikshjälpen. Socialiseringsteorin används som en förklarande del i organisationernas agerande. En tematisk analysmetod tillämpas för att analysera det insamlade materialet. Resultatet visar att samtliga organisationer anser att barnhem inte är bra för barnen, men problematiken är invecklad och mångfacetterad. Organisationernas största fokus ligger istället på att stärka familjer och jobba förebyggande, vilket innebär påverkansarbete på samhällets alla nivåer. Fokus läggs även på avveckling av barnhem och att med hjälp av alternativa metoder stötta dessa barn och deras familjer. Det framgår även att det finns flera svårigheter med organisationernas arbete kring problematiken kring barnhem och alternativa metoder. En av dessa svårigheter är kulturella normer och attityder. Att förändra människors attityder gentemot barnhem är ett långsiktigt arbete som organisationerna verkar för genom utbildning och informationsspridning, både i Sverige och i partnerländerna. Det är ett utmanande arbete som är relaterat med problemet kring flödet av pengar och den ökande volontärturismen.

Sökord: *Alternativ vård, barnhem, socialiseringsteorin, tematisk analys, volontärturism*

Adress:

Högskolan för lärande
och kommunikation (HLK)
Box 1026
551 11 JÖNKÖPING

Gata:

Gjuterigatan 5

Telefon:

036-101000

Fax:

036162585

Abstract

Annica Sandstedt & Matilda Eidering

Pages: 29

Therefore we say NO to orphanages!

A qualitative study on three Swedish organizations' rejection and actions related to the problems around orphanages.

The purpose of this qualitative study is to examine why organizations have taken the decision to not support orphanages, as well to describe how they work with other alternatives for care of vulnerable children. This is investigated with the help of semi-structured interviews with 7 respondents within three Swedish organizations: Evangeliska Frikyrkan, Childhood and Erikshjälpen. The theory of socialization is used as an explanatory part of the organizations' actions. A thematic analysis method is used to analyze the collected material. The result shows that the organizations acknowledge that orphanages are not good for children, but the problems are complicated and multifaceted. Instead the main focus for the organizations is to support families and working preventively, which means advocacy work on all levels of society. Focus is also placed on the dismantling of orphanages and, with the help of alternative methods, support these children and their families. It also appears that there are several difficulties with the organizations' work concerning the issue of orphanages and alternative methods. Some difficulties are cultural norms and attitudes. Changing people's attitudes towards orphanages is long-term work that the organizations promote through education and spreading information, both in Sweden and in the partner countries. It is challenging work that is related to the problem of the flow of money and the increasing volunteer tourism.

Keywords: *Alternative care, orphanage, socialization theory, thematic analysis, volunteer tourism*

Address:

Högskolan för lärande
och kommunikation (HLK)
Box 1026
551 11 JÖNKÖPING

Gata:

Gjuterigatan 5

Telefon:

036-101000

Fax:

036162585

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	1
2. Syfte & Frågeställningar	2
3. Teoretiskt ramverk	2
3.1. Begrepp och definitioner	2
3.1.1. Barnhem och barninstitutioner	3
3.1.2. Alternativ vård.....	3
3.2. Tidigare forskning	3
3.2.1. Barn och anknytningspersoner	3
3.2.2. Barn och Barnhem.....	4
3.2.3. Avveckling av barnhem och Alternativ vård	5
3.2.4. Stöd till familjer och Alternativ vård	5
3.2.5. Alternativ vård och dess utmaningar.....	6
3.2.6. Reflektion kring tidigare forskning	7
3.3. Teoretisk utgångspunkt	8
3.3.1. Socialiseringsteorin	8
4. Metod	9
4.1. Metodval.....	9
4.2. Validitet	9
4.3. Avgränsningar	9
4.4. Urval och respondenter	10
4.5. Genomförande	10
4.6. Förberedelser	11
4.7. Analysmetod.....	11
4.8. Etiska överväganden	12
5. Resultat och analys.....	12
5.1. Tema 1. Aktivt avståndstagande	12
5.1.1. Bakgrund gentemot barnhem	13
5.1.2. Syn på barnhem och barns rättigheter	14
5.2. Tema 2. Alternativa strategier	17
5.2.1. Samarbete med andra aktörer	18
5.2.2. Kunskapsspridande och påverkansarbete	19
5.2.3. Avveckling av barnhem	20
5.2.4. Återintegrering och Stöd till familjer	21

5.2.5. Övriga alternativa metoder.....	22
5.3. Tema 3. Strukturella svårigheter	24
5.3.1. Kulturella utmaningar och traditionella strukturer	24
5.3.2. Pengaflöde och volontärturism.....	24
5.3.3. Attitydförändringar.....	25
6. Diskussion och slutsats.....	26
6.1. Definitionen av barnhem	26
6.2. Organisationernas strategier	26
6.3. Etiska dilemman	27
6.4. Socialiseringsteorins applicerbarhet.....	27
6.5. Vidare forskning.....	27
6.6. Slutsats	28
Referenser.....	30
Bilagor.....	33
Bilaga 1: Informationsmejl.....	33
Bilaga 2: Intervjuguide.....	34

Figurförteckning

Tabell 1: Respondenter.....	10
Tabell 2: Teman och underteman.....	12
Tabell 3: Strategier och tillvägagångssätt.....	17

1. Inledning

Vid nämnande av barnhem förs tankarna för de flesta till föräldralösa barn som inte har någon annanstans att ta vägen än att bo på barnhem. Barnen må vara utsatta men i de flesta fallen beror barnets placering inte på föräldralöshet. Cirka åtta miljoner barn i världen beräknas bo på barnhem och av dessa har omkring 80% minst en förälder eller annan närstående vid liv. Att barnen hamnar på barnhem beror vanligtvis på konflikter, fattigdom, brist på sociala stödsystem och sjukdomar såsom HIV/AIDS (Unicef, 2006). Barn med funktionsvariationer är särskilt utsatta, eftersom de riskerar att bli lämnade av sina föräldrar på grund av stigma och brist på stöd från resterande samhälle (Rosenthal & Ahern, 2013). Det är inte ovanligt att föräldrar lämnar bort sina barn med förhoppningen att de ska få bättre förutsättningar på ett barnhem (Unicef, 2006). Det överensstämmer dock inte med verkligheten, då forskning har bekräftat att denna typ av boende har en negativ effekt på barnets hälsa och utveckling (Maclean, 2003). Det finns säkerligen barnhem som har en hög standard med bra personal, men den negativa effekten på barnen kvarstår, då de inte får samma bekräftelse och anknytning till en vuxen som de hade fått i en mer familjeliknande miljö (Unicef, 2006). Det har även rapporterats att sexuella övergrepp, psykiskt och fysiskt våld mot barn har förekommit på barnhem som drivits av olika aktörer såsom religiösa organisationer, entreprenörer och företag. Statliga barnhem är dessvärre inget undantag, fastän att staten är skyldig att skydda barnens rättigheter (Unicef, 2006; Unicef för alla barn, u.å).

På grund av den negativa påverkan på barnens hälsa och utveckling, har Förenta Nationerna (FN) uttalat att placering på barnhem ska ske som sista alternativ. De har dessutom tagit fram riktlinjer för alternativ vård, i syfte att förbättra genomförandet av Barnkonventionen och implementeringen av andra internationella instrument som skyddar barns rättigheter (United Nation, 2010). Likaså stödjer Europeiska Unionen (EU) sina medlemsländer ekonomiskt med syftet att avveckla barnhem (Radina, 2016). Sedan FN:s generalförsamling beviljade *Riktlinjerna för alternativ vård av barn* som en icke-bindande text år 2009, har barns rättigheter när det kommer till alternativ vård blivit uppmärksammat internationellt samt blivit erkänt av stater runt om i världen (Davidson, 2015).

Forskning visar dock på att antalet barnhem har ökat runt om i världen, trots att FN och EU avråder barnhem som ett alternativ. Ett exempel är Uganda som år 1996 hade 36 barnhem men sedan dess har ökat till 800 barnhem, detta utan att andra vårdalternativ först hade prövats (Mutenyo, Machingaidza, Okello, Moses & Asekenye, 2019). En bidragande faktor till problematiken är donatorer och volontärer från rikare länder som fortsätter att stödja barnhem (Unicef, 2006). Volontärturismen har ökat drastiskt, det vill säga, resenärer som vill göra en insats eller få arbetslivserfarenhet och därmed betalar för att få volontärbeta på ett barnhem i några veckor. Detta har inte bara negativa effekter på barnen utan genererar också pengar som bidrar till att barnhemmen kan drivas runt, samt att nya barnhem kan startas upp som en affärsmöjlighet (Punaks och Feit, 2014).

Problematiken kring att föräldrar lämnar bort sina barn med missuppfattningen att barnen kommer få det bättre på ett barnhem, överträder artikel 9 i barnkonventionen, som betonar att barn inte ska skiljas från sina föräldrar om det inte är för barnets bästa (Unicef för alla barn,

u.å.). Donatorer som är en bidragande faktor till att barnhem fortsätter att drivas runt, bör istället stödja andra alternativ som möjliggör att barnen kan växa upp med sina föräldrar eller i en annan familjeliknande miljö (Unicef, 2006).

I Sverige har problematiken kring barnhem blivit mer uppmärksammat, framförallt bland större aktörer såsom det kristna samfundet *Evangeliska frikyrkan (EFK)* och organisationerna *Childhood* och *Erikshjälpen*. De tre aktörerna har på olika sätt erfarenhet inom problematiken kring barnhem och arbetar idag aktivt för att stödja andra alternativ för vård av utsatta barn (Grahn, 2018; Childhood, 2018; Davén & Sandin, 2019). Att ämnet lyfts upp ytterligare kan därmed ha stor relevans, eftersom det än idag finns många kyrkor och stiftelser i Sverige som fortfarande stödjer barnhem. Således kan den här studien som bygger på de tre aktörernas perspektiv, möjligtvis tillföra nya aspekter som kan vara berikande för aktörer som succesivt vill avveckla stödet till barnhem och jobba mot andra alternativ för vård av utsatta barn. Detta ämne som berör mänskliga rättigheter och mer specificerat barns rättigheter har stor relevans inom ämnet globala studier. I FN:s barnkonvention står det bland annat att alla barn är lika mycket värda och har samma rätt till utveckling samt att få sin röst hörd (Unicef för alla barn, u.å.). Vidare berör studien även biståndsfrågor samt internationellt utvecklingsarbete vilket också är relevant för globala studier.

2. Syfte & Frågeställningar

Studiens syfte är att undersöka varför organisationer tagit beslutet att inte stödja barnhem, samt beskriva hur de har gått tillväga i arbetet mot alternativa metoder för vård av utsatta barn.

1. Varför stödjer organisationerna inte barnhem?
2. Hur arbetar organisationerna med problematiken kring barnhem samt med andra alternativ för vård av barn?
3. Vilka svårigheter har organisationerna upplevt under avveckling av barnhem och i deras arbete med alternativ vård av barn?

3. Teoretiskt ramverk

I det här avsnittet hanteras begrepp och definitioner samt tidigare forskning som ligger till grund för studien. Aktuell teori, som kan tänkas att tillämpas som förklaring av organisationernas agerande, behandlas även.

3.1. Begrepp och definitioner

Följande begrepp: *Barnhem* och *Alternativ vård*, används återkommande i studien. Begreppen är relevanta då de är vanligt förekommande inom tidigare forskning som denna studie utgår ifrån, de är även återkommande begrepp för de organisationer som undersöks i denna studie.

3.1.1. Barnhem och barninstitutioner

I tidigare forskning används sällan ordet *Barnhem*, utan istället återkommer termen *Institutioner* bland vetenskapliga artiklar. Enligt Save the children (2015) refereras barnhem till ett boende med föräldralösa barn, men eftersom forskningen visar att de flesta barn som bor på dessa anläggningar har minst en förälder i liv, har barninstitutioner/institutioner istället blivit en användbar benämning. I denna studie kommer dock termen *Barnhem* att användas, detta beror på att barnhem är ett mer allmänt begrepp i svenska språket samt används av svenska organisationer som arbetar med problematiken kring barnhem.

3.1.2. Alternativ vård

Alternativ vård i denna studiens kontext innebär att ett barn inte bor hos sina biologiska föräldrar, utan istället omhändertas genom släktingar, fostervård, adoption eller i andra familjebaserade eller familjeliknande miljöer (Save the Children, 2015).

3.2. Tidigare forskning

Forskning kring barnpsykologi och barnhem med dess aspekter, samt alternativ vård av barn kommer att introduceras i detta avsnitt. Kapitlet avslutas med en reflektion som framhåller kunskapsluckan som finns inom tidigare forskning, vilket ligger som grund för syftet och frågeställningarna i den här studien.

3.2.1. Barn och anknytningspersoner

Enligt *theory of attachment*, är alla barn, speciellt från noll till cirka två och ett halvt års ålder, i behov av en primär anknytningsperson och gärna en eller flera sekundära anknytningspersoner. Barnet och dennes förmåga att knyta an till människor under dess uppväxt har visat sig ha en påverkan på hur barnet blir och mår som vuxen (Bowlby, 2007). Den primära anknytningspersonen är den person som barnet sluter ett livslångt band med, och även den personen som barnet helst vill bli tröstad av, detta är oftast en mamma, men kan också vara en pappa eller annan närstående som funnits i barnets liv och tagit hand om barnet sedan födseln. Den sekundära anknytningspersonen är den person som efter den primära också kan ha en trygg och tröstande roll. Detta kan vara både en eller flera personer, oftast är pappan en av dessa, även mor och farföräldrar får ofta rollen som sekundära anknytningspersoner. Om barnet gång på gång formar en relation till en sekundär anknytningsperson som sedan försvinner ur barnets liv kan det leda till att barnet distanserar sig för att inte forma fler relationer med anknytningspersoner. Detta kan påverka barnets psykiska hälsa negativt. Det finns ett flertal studier som mätt och försökt ta reda på hur barn knyter sig an till olika människor, dessa studier nämns och diskuteras kortfattat i en artikel av Bowlby (2007).

När ett barn under två och ett halvt år fråntas främst primära men också sekundära anknytningspersoner har det en påverkan på hjärnan permanent. Är barnet över två och ett halvt år när detta händer, är hjärnan så pass utvecklad att det inte nödvändigtvis behöver påverka barnet livet ut. Det har visat sig att barn som har dåliga förhållanden med sina anknytningspersoner, som blivit av med en anknytningsperson eller har haft olika anknytningspersoner som kommit och gått under barnets första år, har det svårare som vuxen och har större chans att få psykiska problem under livets gång (Bowlby, 2007).

Forskningen inom barnpsykologi och däri theory of attachment är en betydande anledning till varför bland annat USA gjorde en vändning efter 50-talet och valde att gå från barnhem och liknande institutioner, till att istället placera barnen i fosterfamiljer eller adoptivfamiljer (Bowlby, 2007).

Theory of attachment har under senare tid fått en del kritik då teorin antar att barnen har eller har haft någon relation med primära samt sekundära anknytningspersoner. Detta medan andra forskare menar på att vissa barn, bland annat en del barn på barnhem, aldrig har fått uppleva en anknytningsperson av detta slag, och därav kan teorin bli svår att applicera på dessa fall (Maclean, 2003).

3.2.2. Barn och Barnhem

Barnhem har ingen universell definition som är accepterad. Däremot finns det en enad förståelse kring att barnhem är ett boende där barn och ungdomar lever utan sina föräldrar och istället blir omhändertagna dygnet runt av anställd eller frivillig personal (Unicef, 2006; D'arcy & Brodie, 2015). Dessa boenden kan både vara offentliga och privata, men gemensamt omhändertar de ett större antal barn som placeras kortsiktigt eller långsiktigt, och därmed får bristande individualiserad vård (Save the children, 2015). Unicef (2006) menar däremot att dessa boenden allt som oftast är en långsiktig placering av ett barn, som varierar i dess verksamhet och storlek, allt från några dussin upp till flera hundra barn. Likaså att en del barnhem är mer isolerade från resterande samhälle då barnen sover, får sjukvård, utbildar sig, arbetar och har sin fritid inom anläggningen.

Maclean (2003) beskriver komplexiteten i att forska kring barn på grund av att det är ett känsligt ämne. Det finns en mängd med olika fall och studier kring barn på barnhem och deras utveckling, det har dock visat sig att sådana studier kan få olika utfall och därför är en sammanställning samt jämförelse av dem en bättre måttstock än att bara utgå efter ett fall (Maclean, 2003). Betydande forskning som gjorts inom området är bland annat en kanadensisk longitudinell studie (Ames, 1997; Ames & Chisholm, 2001) där de jämförde barns utveckling och hur de påverkats av att ha bott på barnhem. Detta gjordes genom ett urval av barn som adopterats till Kanada från barnhem i Rumänien, samt ett urval av barn som är födda och uppvuxna hos sina familjer i Kanada. En annan betydande studie är en longitudinell brittisk studie (Rutter & the ERA study team, 1998) där de använde sig av 165 adopterade barn (nästan samtliga från barnhem) från Rumänien och 52 barn som var adopterade från familjer inom Storbritannien. Dessa barn jämfördes sedan i sin utveckling under olika tidpunkter i barndomen. Dessa studier med flera sammanställs och diskuteras av Maclean (2003) i artikeln *The impact of institutionalization on child development*. Även om Maclean påpekar svårigheterna i att mäta och jämföra barns utveckling, menar hon att resultaten från studierna starkt visar att barn som har bott på barnhem blir negativt påverkade i följande områden: intellektuell utveckling och akademisk framgång, fysisk utveckling, anknytning, utvecklings milstolpar och beteendeproblematik. Maclean beskriver också att barn som bott på barnhem ofta har problem med något som hon kallar för *indiscriminate friendliness*, detta innebär att barnet uppvisar ett ohälsosamt förtroende för alla vuxna barnet har och möter i sitt liv. Maclean menar även att det utifrån studierna går att se, att hur länge ett barn har bott på barnhem har stor

påverkan i hur barnet blir i tidigare nämnda områden. Desto längre tid på barnhem, desto sämre möjligheter och desto mer fördröjd utveckling i olika områden. Maclean pekar även på att barn som bott på barnhem har ökad risk för psykisk ohälsa samt en ökad självmordsfrekvens.

3.2.3. Avveckling av barnhem och Alternativ vård

Med ett större globalt fokus på barns rättigheter och välmående, har familjebaserad vård och samhällsbaserade tjänster blivit erkänt bland flera forskare som det bästa tillvägagångssättet för vård av utsatta barn (Radina, 2016; Groza, McCreery & Gamer, 2011; Rosenthal & Ahern, 2013). Det finns en gemensam förståelse av att barnhem måste avvecklas i samband med att andra alternativ i familjeliknande miljöer utvecklas. Dock har det framgått att det är en komplicerad och noggrann planeringsprocess som måste ske i samarbete med regering och icke-statliga institutioner (Davidson, 2015).

Tidigare forskning framhåller att regeringar måste ta till omedelbar handling istället för att fortsätta bygga upp nya barnhem, vilket är fallet i vissa länder och kan orsaka stor skada för barnen (Rosenthal et al., 2013; Delap, Georgalakis & Wansbrough- Jones, 2009). I studien av Mutenyo, et al. (2019) framhålls, gällande problematiken kring barnhem, att det behövs ett omfattande arbete som innebär en mängd av åtgärder på samhällets alla nivåer. Författaren nämner bland annat att det behövs direkta åtgärder på dysfunktionella barnhem och initiativ som återförenar barn med deras föräldrar eller i annan familjeliknande miljö, samt insatser på en samhällsnivå som möjliggör att föräldrar förmår att ta hand om sina barn och får kapacitet att förhindra att nya separationer uppstår (Mutenyo, et al., 2019). Dock menar Rosenthal et al. (2013) att regeringar kan behöva internationellt stöd för att lyckas med att avveckla barnhem och skapa nya system, som möjliggör att barnen kan växa upp i en trygg miljö och få sina rättigheter skyddade.

3.2.4. Stöd till familjer och Alternativ vård

I begreppet alternativ vård ingår ett flertal sammanhängande tillvägagångssätt. Det handlar främst om att ge stöd till familjer och återförena barn som blivit skilda från sina föräldrar. När barnet inte kan förenas eller bo kvar hos sina föräldrar, ska barnet i möjligaste mån placeras hos en släkting. Därefter är det aktuellt att pröva vård i fosterfamilj, inhemsk adoption och som sista alternativ utländsk adoption (Groza, McCreery & Gamer, 2011). Alternativ vård kan både vara informell och formell, vilket betyder att barnets placering antingen har arrangerats privat mellan de berörda familjerna eller genom statliga myndigheter (United Nations, 2010).

I tidigare forskning uppmärksammas en mängd olika åtgärder gällande stöd till familjer, vilket kan beaktas av stater, NGO:s och andra aktörer som jobbar med frågan (Mutenyo, et al., 2019; D'arcy & Brodie, 2015; Groza, McCreery & Gamer, 2011). Det kan innebära att stärka hushållens försörjning (indirekt eller direkt), implementera genomförandeplaner på en lokal nivå, uppmuntra till ett positivt föräldraskap, medvetandegöra kring barns säkerhet och skydd, samt att skapa medvetenhet i samhället om barns rättigheter etcetera (Mutenyo, et al., 2019). Forskning visar nämligen på att det finns en bristande kunskap i utvecklingsländer om barns rättigheter och vårdnadshavares skyldigheter. Likaså en vanlig missuppfattning, att barn som inte lever med sina föräldrar skulle bli bättre omhändertagna på ett barnhem än i exempelvis en

fosterfamilj (Ruiz-Casares et al., 2017; Delap, et al., 2009). En bidragande faktor till detta missförstånd, kan därtill vara skadlig politik som uppmuntrar till barnhem framför andra alternativ för vård av barn (Delap, et al., 2009).

Barn som växer upp i fattiga och dysfunktionella familjer är inte bara otroligt sårbara för att de riskerar att hamna på barnhem, utan också för att de lätt kan bli utsatta för prostitution och människohandel. Stöd till fattiga familjer är därmed också relevant i förebyggande syfte, således för att minska riskerna till att barnen får det svårare senare livet med exempelvis arbetslöshet, fattigdom och social exkludering (D'arcy et al., 2015). En ytterligare aspekt som framhålls av Delap, et al. (2009), menar att antalet barn som inte får vård av sina föräldrar ökar på grund av faktorer såsom våld och sexuellt utnyttjande i hemmet, därmed är återförening och kvarhållandet av barnet i dess familjemiljö inte alltid det bästa för barnet.

Groza, et al. (2011) uppger att de universella åtgärder och program som bland annat framhålls av FN, mestadels är erfarenhetsbaserade och grundar sig i bevis. Däremot är det sällan som forskning utvärderar och beskriver vilka åtgärder som har fungerat bäst i praktiken. Det finns en begränsad forskning kring alternativa metoder, men de forskningsbevis som har uppkommit är dock främst baserade i rikare länder (Groza, et al., 2011). Utvecklingsländer gentemot rikare länder skiljer sig markant kring skyddssystem och alternativ vård av barn (Stukes Chipungu, et al., 2004; Groza, et al., 2011). Rikare länder har framför allt ett fokus på att stärka och bevara familjer, medan utvecklingsländer fortfarande har barnhem men också informell vård av släktingar som det främsta alternativet (Groza, et al., 2011).

3.2.5. Alternativ vård och dess utmaningar

I flera vetenskapliga artiklar finns ett ekonomiskt perspektiv när det kommer till processen att avveckla barnhem och implementera nya alternativ för vård av barn (Rosenthal & Ahern, 2013; Groza, et al., 2011; Radina, 2016). Det har framgått att det finns svårigheter i implementeringen av ett nytt system, då det kräver nya reformer och ekonomiska investeringar. Det behövs även en förändring i beslutsfattarens attityder, för att faktiska investeringar i barns uppväxt ska ske (Radina, 2016).

Enligt Rosenthal et al. (2013) är det övergångsprocessen från barnhem till familjebaserad vård samt samhällstjänster som är kostsam, men att stöd till familjer och fostervård däremot är betydligt billigare per capita i jämförelse med vård på ett barnhem. Kostnaden för servicesystemet kommer däremot att öka i takt med att nya kvalitativa samhällstjänster utvecklas som alternativ för dysfunktionella barnhem, vilket forskare argumenterar att regeringar och internationella aktörer måste ta i beaktning om de ska kunna lösa problematiken kring barnhem (Rosenthal et al., 2013). Forskning belyser dock att det är en stor utmaning när det kommer till att underhålla tjänster och stöd till familjer i utvecklingsländer. Det är inte alla tjänster som kräver stora resurser såsom stödgrupper och kvinnogrupper etcetera, men hälsovård och ekonomiskt stöd är däremot tjänster som kräver mer resurser. Det finns ett stort behov av dessa tjänster som sällan staten förser, istället är det vanligt att icke statliga organisationer verkar för dessa ändamål (Groza, et al., 2011).

I samband med att det finns brist på sociala tjänster och stöd till familjer i utvecklingsländer, förväntas vårdgivare ibland ta sig an fler barn än vad de har möjlighet att omhänderta. Påfrestningen för många vårdgivare, som oftast är släkt med barnen som får vård, blir så stor att barnhem blir aktuellt (Groza, et al., 2011; Delap, et al., 2009). Ett annat perspektiv tas upp av Stukes Chipungu et al. (2004) som menar att föräldrar som tar sig an ett barn möter en del svårigheter gällande barnets psykiska hälsa. Barnen som placeras i en alternativ familj har nämligen ofta emotionella och traumatiska upplevelser från tidigare boende eller familjeförhållanden. Den stora förväntan som finns på alternativa familjer, att möta barnets emotionella och beteendebehov, kan leda till att föräldrarna inte längre vill ha fortsatt vårdnad av barnet. Forskning visar att det exempelvis i rikare länder, vilka oftast till och med har ett etablerat system för fostervård, finns svårigheter för statlig personal att hitta långvariga fosterföräldrar som gensvarar antalet barn som behöver fosterhemsplacering. Därmed är det av stor vikt att fosterföräldrar får stöttning och relevant utbildning så att fler föräldrar ska vilja, samt ha förmågan att omhänderta ett barn (Stukes Chipungu et al., 2004). Det framhålls även att det i ett redan utvecklat system, finns brister och förbättringar som kräver större investeringar av medel. Det behövs bland annat fler professionella som arbetar med dessa frågor, samt måste alternativa familjer väljas mer varsamt och efter barnens behov (Radina, 2016). Regelbunden övervakning måste därtill upprätthållas, för att skydda barn som är under alternativ vård från sexuella övergrepp, våld och utnyttjande (Radina, 2016; Groza, et al., 2011).

3.2.6. Reflektion kring tidigare forskning

Tidigare forskning visar på barns sårbarhet, framför allt under de tidigare åren, och att placering på barnhem under denna tid, fördröjer deras utveckling och i många fall påverkar barnen resten av deras liv (Bowlby, 2007). Det finns en stor bredd av forskning inom barns utveckling samt forskningsstudier kring barnhemmens påverkan på barnet, vilket tas i beaktande inför denna studie som bland annat undersöker huruvida organisationernas förändringsprocess förhåller sig i paritet med detta, det vill säga om de valt att basera sina beslut på tidigare forskning och rapporter från organisationer eller på grund av egna erfarenheter.

Eftersom FN så sent som 2009 välkomnade riktlinjerna för alternativ vård av barn, finns det ytterst få studier gällande avvecklingen av barnhem och andra vårdalternativ som främjar en mer familjeliknande miljö. Endast ett fåtal studier berör dessa områden och poängterar att denna process inte är problemfri (Radina, 2016). Det finns däremot ett större utbud av tidigare forskning inom fostervård eftersom länder i väst redan anammade dessa alternativ. Dock är det tidigare beskrivet att det i ett etablerat system för fostervård, behövs justeringar och förbättringar för att försäkra att barns rättigheter skyddas.

Tidigare forskning har visat att det finns bristande kunskap på lokal nivå i utvecklingsländer gällande barnhem och risker kring separation (Ruiz-Casares et al., 2017), detta kan för organisationer vara väsentligt att beakta för att främja ett mer framgångsrikt resultat av implementeringen av FN:s riktlinjer. Även om det i tidigare forskning finns viss betoning på åtgärder som måste implementeras såsom att väcka medvetenhet och stödja hög-risk familjer (Mutenyo, et al., 2019), finns det bristande forskning kring hur NGO:s och donatorer från väst implementerar strategier för att möta dessa utmaningar. Således finns det många aspekter som måste beaktas vid avvecklingen av barnhem, vilket väcker ett stort intresse huruvida svenska

organisationer tar sig an denna komplexitet inom det internationella utvecklingssamarbetet. Därför är syftet med denna studie att fylla kunskapsluckan som finns gällande organisationers agerande när det kommer till avvecklingen av barnhem och arbetet mot alternativa metoder. En studie inom detta område vore unik i sin natur och essentiell, eftersom det är ett viktigt ämne som ännu inte uppmärksammas tillräckligt.

3.3. Teoretisk utgångspunkt

Teorier utgör en betydelsefull grund inom samhällsvetenskaplig forskning, då de kan användas för att förstå och tolka ett forskningsresultat (Bryman, 2011). I det här avsnittet kommer socialiseringsteorin behandlas. Tanken är att socialiseringsteorin ska användas som en teorikonsumerande beståndsdel i denna studie, och därav eventuellt vara en hjälp i att förstå och förklara organisationernas agerande i olika frågor (Esaiasson et al. 2017). Syftet är alltså inte att testa socialiseringsteorin som sådan, utan att se om den kan användas som förklaring av organisationernas tillvägagångssätt i olika avseenden.

3.3.1. Socialiseringsteorin

Socialisering (på engelska *socialization*) är ett väl använt perspektiv inom sociologin och sociologisk forskning. Med begreppet socialisering menas de processer som människor går igenom vid inläring av sociala normer och värderingar (Giddens & Sutton, 2014). Hur olika kulturer förstås och efterlevs är ett tydligt exempel på socialiseringsprocessen. Kultur förs inte drastiskt och automatiskt över på en individ som lever i en kontext, utan det är en pågående inlärningsprocess av kulturella beteenden och uttryck, normer, värderingar, traditioner och trosuppfattningar etcetera, vilket formar ens identitet och sociala varelse (Longhurst, et al., 2008).

Giddens och Sutton (2014) beskriver två olika kategorier av socialisering: *primary socialization*, som innebär den inlärningsprocess ett nyfött barn går igenom i sina första år för att lära sig av samhällets normer och värderingar, för att på så sätt bli en del av samhället, samt *secondary socialization*, som innebär den pågående inlärningsprocessen en människa har under sin livstid. Johnson (2000) menar att individer anpassar sig efter nya roller och förändringar under sin livstid, vilket exempelvis sker när en person gifter sig för första gången eller får barn. Socialiseringen pågår när barnet växer upp och så småningom kräver att föräldrarna förändrar sin föräldraroll efter barnets utveckling och behov (Johnson, 2000). Förutom att människan i socialiseringsprocessen lär sig av familj och andra individer, finns det många olika aktörer som påverkar, bland annat skolor och auktoriteter samt sociala medier-plattformar (Giddens & Sutton, 2014). I denna studie ligger fokus på *secondary socialization* i och med att teorin används för att undersöka varför biståndsorganisationer har tagit avstånd från att stödja barnhem och om teorin kan förklara organisationernas val av alternativa metoder.

Kritik mot socialiseringsteorin enligt vissa forskare är att den används för ofta och överdrivet inom sociologisk forskning (Giddens & Sutton, 2014). Detta behöver dock inte indikera något negativt utan kan även visa på teorins breda applicerbarhet inom sociologin. Annan kritik som lyfts fram är att socialiseringsteorin förminskar människan. Således att människans unika värde förbises när individer beskrivs som rollspelare, som endast följer sociala handlingar efter

samhällets normer och värderingar (Giddens & Sutton, 2014). Johnson (2000) argumenterar dock att människan inte är passiv utan spelar en viktig roll i sin egna socialiseringsprocess.

4. Metod

Följande kapitel presenterar studiens tillvägagångssätt samt de utmaningar och övervägningar som hanterats under studiens gång.

4.1. Metodval

Studien har ett kvalitativt tillvägagångssätt med semi-strukturerade intervjuer. Valet att använda en kvalitativ metod gjordes då studiens syfte och frågeställningar kräver tolkning och djupare förståelse, och kan därför inte mätas och kodas på det sätt som krävs för en kvantitativ metod (Bryman, 2011). Intervjuerna utgör en viktig del i insamling av data, för vidare analys och teoriering. Semi-strukturerade intervjuer ansågs vara passande, eftersom det är en flexibel metod som tillåter både färdiga frågor och teman, men även möjlighet för mindre ändringar under själva intervjun om så behövs (Bryman, 2011). Semi-strukturerade intervjuer lämpar sig också bra för forskare med lite eller ingen erfarenhet av att ha utfört intervjuer tidigare. Då semi-strukturerade intervjuer underlättar för forskaren att föra intervjun i en viss riktning samt att ha samma frågor till samtliga intervjupersoner, ökar validiteten för studien samt underlättar vid analys och teoriering (Hjerm, Lindgren & Nilsson, 2014).

4.2. Validitet

Bryman (2011) beskriver fyra olika kriterier för ökad validitet vid kvalitativ forskning: trovärdighet, överförbarhet, pålitlighet och konfirmering. Dessa kriterier har tagits med vid utformning av studien. Trovärdigheten har som beskrivits tidigare, ökat i och med att flera personer från varje organisation har intervjuats, samt att intervjuerna skett på liknande grunder. Studiens överförbarhet bör vara betydande då det inte forskats mycket inom detta område tidigare, därav kan studien vara till hjälp och användas i många kontexter som berör området. Hade samma metod och design använts på organisationerna vid ett annat tillfälle, hade utfallet troligtvis varit detsamma, dock bör påpekas att i en framtida studie kan intervjupersonernas tankar, upplevelser samt minnet kring utvecklingen ha förändrats. Men på så sätt har även kriteriet för pålitlighet beaktats. I enlighet med konfirmering var intervjuguiden utformad som så att studiens frågeställning skulle kunna besvaras, men utöver detta har inte några personliga värderingar eller egen agenda haft en påverkan på undersökningen på ett sätt som skulle ge ett felaktigt resultat. Bryman (2011) betonar dock att det är omöjligt att ha fullständig kontroll över sina värderingar, men att som forskare vara medveten om denna problematik minimerar risken att studien brister i sin validitet.

4.3. Avgränsningar

Intervjuerna innefattar endast organisationer som tagit ett aktivt avstånd från barnhem. Studiens syfte riktar sig specifikt till denna grupp och därför togs beslutet att inte intervju organisationer som driver barnhem eller inte tagit ställning i frågan. Det var ett aktivt val att endast ta kontakt med svenska organisationer på grund av att det blir mindre tidskrävande samt att samtliga intervjuer kunde utföras på samma språk (svenska). Det finns medvetenhet att två av de valda

organisationerna har en kristen grund. Detta blev utfallet då urvalet av organisationer, som tagit aktivt avstånd från barnhem, varit begränsat.

4.4. Urval och respondenter

Som tidigare nämnt gjordes valet av respondenter baserat på följande kriterier: Det måste vara en svensk organisation och organisationen måste ha tagit ett aktivt avstånd från barnhem. I de fall där det inte fanns kontaktinformation till relevant person via organisationens egen webbsida, skickades ett introducerande mejl (Bryman, 2011) till organisationens egen mejladress, för att sedan vidarebefordras till rätt person. Efter att ha fått kontakt med relevant person i organisationen, bokades intervjuer in med två eller flera personer inom aktuell organisation, som hade erfarenheter av det område som studien berörde. Sammanlagt genomfördes 7 intervjuer med representanter från tre olika organisationer, *EFK*, *Childhood* och *Erikshjälpen*. En förfrågan om medverkan skickades ytterligare till en organisation som arbetar med barns rättigheter, men eftersom organisationen hade tidsbrist blev det inte aktuellt med en intervju. Anledningen till att fler intervjuer bokades in med personer inom samma organisation var för att se om deras uppfattningar var likartade, men även för att minska risken för partiskhet (Hjerm et al., 2014).

Tabell 1: Här presenteras studiens respondenter och den organisation som de är aktiva inom, samt deras ansvarsområde och antalet år som de arbetat i organisationen.

Deltagare	Organisation	Ansvarsområde	Antal år i organisationen
Respondent 1 (2 citeringar)	EFK	Internationell projekthandläggare. Tidigare fältarbetare i Nepal.	6 år
Respondent 2 (5 citeringar)	EFK	Vikarierande programledare för EFK:s Internationella arbete. Tidigare regionledare för Afrika samt fältarbetare i Sydafrika och Tanzania.	11 år
Respondent 3 (5 citeringar)	EFK	Regionledare för Asien och före detta fältarbetare i Kambodja och programansvarig för barns rättigheter.	14 år
Respondent 4 (4 citeringar)	Childhood	Projektanställd och före detta fältarbetare i Kambodja.	8 år
Respondent 5 (2 citeringar)	Childhood	Programchef samt vice generalsekreterare.	9 år
Respondent 6 (5 citeringar)	Erikshjälpen	Projektledare för barnhemsdialogen samt ett skolprojekt gällande barnkonventionen och de globala målen.	16 år
Respondent 7 (2 citeringar)	Erikshjälpen	Programkoordinator för sydostasien och tidigare fältarbetare i Kambodja.	16 år

4.5. Genomförande

Det gjordes ett aktivt val att inte anteckna under intervjutillfällena för att undvika distraktion, men också för att skapa möjlighet att vara helt närvarande i samtalet (Bryman, 2011). Istället

spelades intervjuerna in för att sedan transkriberas. Inspelningen gjordes från 3 olika håll, för att försäkra att intervjuerna spelades in, samt att eventuella tekniska problem inte skulle orsaka distraktion under genomförandet. Vid samtliga intervjuer var båda närvarande, detta för att stötta upp varandra och för att varje intervju skulle ha ett så liknande scenario som möjligt (Bryman, 2011). Samtliga intervjuer (förutom två) gjordes i hemmiljö via skype, eftersom det ansågs vara en flexibel och kostnadseffektiv strategi, då respondenterna var baserade i andra städer (Bryman, 2011). Även om intervjuerna via skype var tidsbesparande, var det inte helt problemfritt, då uppkopplingen i början av intervjun kunde krångla. Att detta kunde uppstå fanns med i förberedelserna och kunde snabbt lösas genom att den andra forskaren kopplade upp med en annan dator. De två intervjuer som inte utfördes via skype gjordes på Erikshjälpens kontor i Huskvarna, Jönköping. I början av varje intervju förklarades igen syftet med intervjun samt att respondenten har möjlighet att vara anonym. Längden på intervjuerna varierade till mellan 40-60 minuter per intervju, vilket tidigare hade informerats till respondenterna via informellt mejl.

4.6. Förberedelser

Första kontakten med organisationerna gjordes via mejl (se bilaga 1), och här lades fokus på att beskriva undersökningens syfte för att ge dem en trovärdig anledning att ställa upp på en intervju (Bryman, 2011). Information gavs även om oss själva, varför vi valt att kontakta just deras organisation och vad för sorts studie det är som ska genomföras, i detta fall en C-uppsats.

Inför de semi-strukturerade intervjuerna utformades en intervjuguide (se bilaga 2). Intervjuguiden omfattar de teman och frågor som ansågs viktiga att besvaras och diskuteras för att bemöta frågeställningen (Bryman, 2011). Varje fråga i frågeställningen kopplades till flera av intervjufrågorna med hjälp av färgkodning. Med färgkodningen blir det tydligt att intervjufrågorna har en klar förankring i studiens frågeställning och risken att missa någon aspekt minskar. Utöver färgkodning delades även intervjufrågorna upp i *Inledande*, *Mellanliggande* samt *Avslutande* frågor (Bryman, 2011).

4.7. Analysmetod

Den här studien syftar inte till att bekräfta eller testa en redan existerande teori. Förutom studiens teorikonsumerande design, syftar studien till att med hjälp av insamlad data kunna få en djupare förståelse och bidra med ny information och därmed även teoriutveckling, vilket den kvalitativa analysen lämpar sig för. I syfte att besvara de formulerade frågeställningarna analyserades det insamlade materialet genom en tematisk analys, denna metod är vanlig vid kvalitativa studier och innebär att forskaren söker efter centrala teman och underteman i den insamlade datan (Bryman, 2011). Det transkriberade materialet lästes först igenom individuellt ett flertal gånger, för att bekanta sig med den insamlade datan. Efter den första individuella genomläsningen markerades olika återkommande teman med hjälp av färgkodning. Färgkodning som kommit fram till individuellt jämfördes sedan med varandra och på så sätt kunde centrala teman och underteman lokaliseras, dessa presenteras i *Tabell 2*. Transkribering, analys och kodning av data pågick samtidigt som ny data samlades in, vilket gav ökad förståelse för forskningsområdet och minskade risken av överbelastning (Bryman, 2011).

Tabell 1: Teman och underteman som uppkom vid kodning av det insamlade materialet.

Teman	Underteman
Tema 1. Avståndstagande	<ul style="list-style-type: none"> - Bakgrund gentemot barnhem - Syn på barnhem och barns rättigheter
Tema 2. Alternativa strategier	<ul style="list-style-type: none"> - Samarbete med andra aktörer - Kunskapsspridande och påverkansarbete - Avveckling av barnhem - Återintegrering och stöd till familjer - Övriga alternativa metoder
Tema 3. Strukturella svårigheter	<ul style="list-style-type: none"> - Kulturella utmaningar och traditionella strukturer - Pengaflöde och volontärturism - Attitydförändringar

4.8. Etiska överväganden

I svensk forskning gäller fyra etiskt grundläggande principer; *informationskravet*, *samtyckeskravet*, *konfidentialitetskravet* och *nyttjandekravet* (Bryman, 2011). Den här studien förhåller sig till dessa principer genom följande åtaganden. Respondenterna från samtliga organisationer blev informerade om studiens syfte och att deras deltagande är helt frivilligt. Ett par frågor som uppstod från några respondenter inför intervjun, svarades utförligt för att tydligt informera deltagarna om intervjuns tillvägagångssätt, för att sedan avstämna att respondenterna samtycker till medverkan. Intervjuerna spelades in enbart för studiens syfte, vilket skedde med respondenternas samtycke. De fick också förfrågan om de ville vara identifierbara eller föredrog anonymitet. Respondenterna godkände den information som presenteras i *Tabell 1*, vilket också innebär att de inte är helt anonyma. En del av denna information som beskrivits fanns med i det introducerande mejlet (se bilaga 1), och en del togs upp i början på intervjutillfället. Här var det en brist från vår sida eftersom samtliga aspekter av de fyra etiska grundläggande principerna borde funnits med på informationsbrevet och inte enbart tagits upp muntligt under intervjutillfället.

5. Resultat och analys

I följande avsnitt presenteras och analyseras den information som framkom under intervjuerna med respondenterna från EFK, Erikshjälpen samt Childhood.

5.1. Tema 1. Aktivt avståndstagande

EFK, Erikshjälpen och Childhood skulle kunna beskrivas som banbrytare i Sverige i sitt aktiva avståndstagande mot barnhem. Varför och hur de kommit fram till denna ståndpunkt beskrivs och förklaras i följande underteman. Problematiken kring barnhem som organisationerna lyfter visar på en komplexitet och djup som kan vara svår att täcka på endast några sidor, organisationerna påpekar själva bredden på problemet och hur mycket är sammankopplat på ett eller flera sätt.

5.1.1. Bakgrund gentemot barnhem

Trots att samtliga organisationer idag har ett gemensamt mål i att arbeta aktivt emot barnhem, ser deras historia kring barnhem olika ut. EFK som organisation grundades först 1997, men dess rötter går mycket längre bak i tiden då EFK är en sammanslagning av tre församlingar, som tillsammans ville jobba med internationellt missionsarbete. Samtliga församlingar som var med och grundade EFK har tidigare haft stort fokus på missionsarbete i olika länder, däri ingick även viss fokus på barn. EFK nämner att de historiskt sett har arbetat med barnhem på många håll, liksom är fallet med många biståndsorganisationer. Det fanns en tid då de trodde att barnhem var något jättebra, en tanke som fortfarande lever kvar hos många människor än idag. EFK:s resa i barnhemsfrågan beskrivs av respondenterna som gradvis under en längre period och fortfarande pågående. Senast 2018 var EFK med och stängde ner det sista barnhemmet som de tidigare aktivt stöttat i Tanzania. Respondent 2 från EFK upplever dock att den största förändringen i barnhemsfrågan skett de senaste tio åren.

Jag tror att vi alla har gjort en resa i detta, vi hade ju barnhem förr i Sverige också. (Respondent 6, Erikshjälpen)

Erikshjälpen grundades 1946 och är en organisation med fokus på barn och barns rättigheter med FN:s barnkonvention som grund. Likt EFK har Erikshjälpen en historia där de givit stöd till partnerprojekt som drivit barnhem. Respondent 7 menar dock att det länge inom organisationen funnits en tanke om att barnhem inte är bra, och de har sedan flera decennier tillbaka försökt fokusera på andra alternativ för barnen.

Childhood är en yngre organisation i jämförelse med EFK och Erikshjälpen vars rötter går tillbaka i många decennier. Det var år 1999 som Childhood grundades på inrådan av drottning Silvia som önskade lyfta frågan kring barn och barns rättigheter, med specifikt fokus på barn som utsatts för våld och övergrepp. Childhood har aldrig aktivt stöttat barnhem, däremot har de finansierat förändringsarbete kring barnhem där fokus legat på att stärka relationen mellan barnen och dess föräldrar.

Det beror ju på hur man definierar barnhem. För vi har gett stöd till, och ger fortfarande stöd till boenden för barn, men i min värld så är ett barnhem ett långsiktigt boende som är till för att ersätta föräldrarna. Man tänker föräldralösa barn eller barn som hamnar eller av olika skäl inte kan bo någon annanstans. Däremot så finns det ju situationer där barn tillfälligt behöver omhändertas om dom inte av olika skäl kan bo i en familj. (Respondent 5, Childhood)

Citatet beskriver att det kan vara svårt att definiera vad ett barnhem är. Även om det finns en enad förståelse (Unicef, 2006), verkar ordets exakta innebörd variera beroende på personens uppfattning. Detta är något som även nämns av respondent 2. Organisationerna definierar barnhem likt studiens definition, dock med undantaget att studiens definition också menar, att ett barnhem fortfarande definieras som sådan trots att det ibland är en kortsiktig placering (Save the children, 2015). Av svaren att döma under intervjuerna är det uppenbart att organisationerna ser på barnhem på samma sätt som beskrivs av respondent 5, det vill säga att barnhem är en långsiktig åtgärd som är till för att ersätta föräldrar och en familjebaserad miljö. Dock har samtliga respondenter svårt att sätta gränsen när ett barnhem slutar vara ett barnhem, för att

istället bli ett mindre institutionaliserat alternativ. I de fall där barnhemsliknande åtgärder sägs vara nödvändiga, såsom akutboenden, korttidsboenden etcetera, jobbar organisationerna med att det ska vara små grupper och individuella planer för varje enskilt barn. Detta för att komma så långt bort som möjligt från den barnhemsliknande miljön som brister i att ge individualiserad vård. Därmed går dessa boenden för barn inte under studiens definition av barnhem, med eventuellt undantag av elevhem, som stöds av EFK, vilket innebär att det kan handla om större grupper med barn. I dess fall medger organisationen själv att det inte är den optimala lösningen, eftersom barnen flyttar ifrån sina föräldrar för att bo på en skola under längre perioder. Dock menar EFK att det i dagsläget är det enda alternativet för att kunna bistå med undervisning till minoritetsgrupper som annars inte hade fått den möjligheten.

5.1.2. Syn på barnhem och barns rättigheter

Många av de anledningar som organisationerna beskriver, till att de idag tagit ett aktivt avstånd från barnhem, liknar varandra. Samtliga nämner det faktum att barnen allt som oftast har föräldrar vid liv och därav alltså inte är föräldralösa, vilket många tror att dessa barn är.

Traditionellt så tar man hand om varandra, precis som man hade gjort här i Sverige om till exempel din syster skulle gå bort, då hade du ju inte lämnat bort hennes barn till ett barnhem, det gör man inte gärna där heller men det är andra faktorer som spelar in. (Respondent 4, Childhood)

Även om föräldrarna skulle varit bortgångna eller inte kunnat ta hand om barnet på grund av annan problematik, menar organisationerna att det nästan alltid finns en annan släkting som kan ta hand om barnet, det kan vara en mormor, en farbror eller liknande. En annan problematik organisationerna lyfter är att de barn som bor på barnhem får en annan syn på verkligheten, barnen blir det som respondenterna beskriver som "institutionaliserade". Detta kan medföra en mängd med problem när barnen senare måste lämna barnhemmet, vid exempelvis 18-års ålder när barnet räknas som vuxen eller när det är yngre på grund av andra anledningar. Barnet kan då sakna de basala kunskaper som är nödvändiga för att klara sig i det samhälle de kommer ifrån.

De vet inte hur de ska fungera i ett samhälle. Eller att man inte kan laga mat som är så viktigt i vissa kulturer. Vi kan tycka att det är löjligt att man ska lära sig att koka ris när man är 4 år, men ska man överleva ute i en by så måste man veta hur man kokar ris från 4 årsåldern, och man måste veta hur man tar en lokal taxi eller en motorcykeltaxi... Ja sådana enkla saker som vi inte tänker på. (Respondent 3, EFK)

Detta kan medföra en rad problem som tas upp av organisationerna men även av den tidigare forskningen kring hur barn påverkas av att bo på barnhem, såsom ökad risk för psykisk ohälsa samt ökad självmordsfrekvens (Maclean, 2003). Respondent 4 från Childhood beskriver även att det i vissa fall gått så långt att barnen bor kvar på barnhemmen trots att de blivit vuxna. Det är inte helt ovanligt att hitta en 25-åring på ett barnhem, då de blivit så institutionaliserade och inte vet hur de ska fungera ute i samhället, samtidigt som barnhemmet ibland inte vet vad de ska göra med dessa barn när de blivit myndiga.

Att det sker våld och sexuella övergrepp på barnhem är organisationerna medvetna om och beskriver som en viktig orsak till varför de inte stödjer barnhem. De menar att det blivit vanligare och lättare för pedofiler som är ute efter att förgripa sig på barn att göra detta genom att besöka eller agera som volontär på ett barnhem. Globaliseringen beskrivs som en viktig komponent som gjort det lättare för pedofiler att söka sig till dessa platser, det är enklare idag att själv ta direkt kontakt med olika barnhem via sociala medier.

Tittar man på Ryssland och Ukraina så vet vi att det är extrema nivåer av våld och övergrepp men det finns inte... vi vet det för att vi sett det och det gjorts en del studier för det men det har aldrig gjorts några riktiga vetenskapliga studier på det, det skulle behövas, men det är väldigt svårt. (Respondent 5, Childhood)

Respondent 5 från Childhood nämner dock att det kan vara svårt att lyfta och forska kring denna problematik, det är svårt att mäta på grund av att många övergrepp som sker aldrig kommer upp till ytan. Respondent 5 beskriver fortsättningsvis att det borde arbetas mer för att möjliggöra för sådan forskning. Detta är viktigt eftersom det enligt respondenten pågår många övergrepp men att det är svårt att utföra åtgärder utan stöd i forskning och statistik, eftersom många myndigheter inte vill veta av eller blundar för problematiken. Skulle det finnas relevant forskning hade organisationerna haft något att hänvisa till vid dialog med myndigheter. Problematiken med våld och sexuella övergrepp på barnhem har till och med gått så långt att pedofiler, med avsikt att utnyttja barn, har öppnat upp egna barnhem. Respondent 4 beskriver ett fall som observerats där två pedofiler öppnade upp ett barnhem i Kambodja, som finansierades av ovetande turistbyråer och volontärer, där pedofilerna då kontinuerligt kunde förgripa sig på barn.

Organisationerna nämner vikten av anknytningspersoner för barn, något som flera av dem även hänvisar har stöd i forskning. Mycket av det som sägs angående barnen och deras behov av anknytningspersoner kan kopplas till John Bowlbys Theory of attachment, som beskrivs i avsnittet *Tidigare forskning*.

Jag har faktiskt själv jobbat på barnhem när jag var yngre. Jag åkte ut med en annan organisation till Sydamerika, då kommer jag som volontär och jobbar i 3 månader och då var det ändå länge, och barnen knyter an till en och är ganska öppenhjärtade och hoppar upp i ens famn och så vidare, och verkligen knyter an. (Respondent 3, EFK)

Problemet med volontärer och volontärturismen beskrivs vara en av de största svårigheterna kopplat till anknytning. Att volontärer kommer och går, och barn som kanske knutit an till en volontär gång på gång skiljs från sin anknytningsperson, påverkar barnen livet ut, desto yngre barnet är desto större påverkan. Detta leder i längden till att barnen kan få psykiska problem som vuxna (Bowlby, 2007).

Att vara mån om dem som menar gott samt ha klara och tydliga riktlinjer för dem som bara är ute efter det destruktiva, att tjäna pengar själva eller att utnyttja. Att man faktiskt ska se att det är två helt skilda grupper. (Respondent 7, Erikshjälpen)

Det finns volontärer som åker till barnhem för att de vill gott och det finns volontärer som åker till barnhem som har onda avsikter, bland annat att utnyttja barnen. Trots att båda dessa kategorier av volontärer är skadliga för barn långsiktigt, betonar respondent 7 vikten av att hålla dessa kategorier av volontärer skilda, då dess avsikter är helt olika.

Organisationerna nämner även på olika sätt hur barnhem blivit mer och mer av en affärsverksamhet med vinstintresse, istället för att vara där för hjälplösa barn vilket många fortfarande tror är fallet. Mycket pengar kanaliseras från västvärlden till barnhem i mestadels Asien och delar av Afrika. Detta blir som en slags negativ spiral där många öppnar barnhem endast för att tjäna pengar, trots att behovet av barnhem inte finns. Även de barnhem som från början startades med goda intentioner, tar in barn som egentligen inte har behov av barnhem för att få fortsatt finansiering från donatorer.

När jag flyttade till Siem Reap 2005 så fanns där då en 30 st barnhem, och det var innan turistvägen. När jag lämnade Siem Reap 2016 så fanns det över 80 st barnhem, och det här är en period när ekonomin i landet bara har vuxit, och Kambodja vuxit in i ett medelinkomstland. Så hela den här tanken att ja men behövs dom? finns dom där för barnens skull? Ja det är ganska enkelt... närmare 80% av dem här barnen är inte ens föräldralösa. Och nu är där liksom tusentals barn som sitter på barnhem. (Respondent 4, Childhood)

Det kunde bland annat vara fattiga barn men också barn som bodde på landsbygden eller gatubarn som tas in till barnhemmen för att då "fylla upp" bristen på barn. Volontärer och turister som betalar pengar för att få komma och arbeta eller besöka barnhem är också kopplat till problematiken med pengaflödet som kanaliseras till barnhem och då uppehåller den negativa spiralen.

Det bottenar ju i, kanske, en ökad medvetenhet hos många. Jag tror inte att vi har ett styrelsebeslut på att den här dagen, den här punkten, det här mötet så slutar vi att jobba med barnhem, utan det har varit en utveckling, som bottenar i en ökad medvetenhet om att institutioner medför väldigt många följder. (Respondent 1, EFK)

EFK, Erikshjälpen och Childhood beskriver alla liknande anledningar till att de tagit ett aktivt avstånd från barnhem. I vissa aspekter har det redan beskrivits att organisationerna sett viss problematik inom sin egen organisation eller i sitt eget arbete med problemområden. I vissa fall nämns även tidigare forskning och offentliga rapporter från till exempel UNICEF som en anledning. Eftersom samtliga organisationer nämner samma problematik men inte alltid sett den inom sin egna organisation, har de lärt sig av varandra och av andra aktörer. Samtliga organisationer nämner nämligen vikten av att samarbeta med flera andra organisationer, både nationellt i Sverige, men också internationellt i de länder där dem stödjer projekt. Detta tillsammans med tidigare forskning samt offentliga rapporter har bidragit till organisationernas ställningstagande. Därvid kan socialiseringsteorin, utöver organisationers egna erfarenheter, användas som en förklaring för organisationernas aktiva avståndstagande, då organisationerna "socialiserats" in i ett nytt tänkande under en längre period av tid och till stor del med påverkan av yttre faktorer (Giddens & Sutton, 2014).

5.2. Tema 2. Alternativa strategier

EFK, Childhood och Erikshjälpen stödjer många olika alternativa strategier för att barn inte ska växa upp på barnhem eller från första början hamna på dessa anläggningar. Dessa är bland annat samarbete med andra aktörer, kunskapsspridande och påverkansarbete, avveckling av barnhem, återintegrering och stöd till familjer samt övriga alternativa metoder såsom fostervård och familjecenter. Samtliga tillvägagångssätt som lyfts fram i *Tabell 3* nämns eller diskuteras i avsnittets underteman, vissa diskuteras mer än andra, beroende på respondenternas fokus under intervjun. Flera av deras tillvägagångssätt är även sammanvävda. Organisationernas arbete kring alternativa metoder är mycket brett och förståelse finns även att de jobbar bredare än vad som framkom under intervjuerna.

Tabell 3: Här presenteras de främsta tillvägagångssätten som respondenterna från de olika organisationerna själva lyfte fram under intervjuerna.

Strategier och tillvägagångssätt	Childhood	EFK	Erikshjälpen
Adoption		X	
Akut- och transitboende/korttidshem	X	X	X
Avveckling av barnhem	X	X	X
By-utvecklingsprojekt			X
Elevhem		X	
Familjecenter		X	
Fosterfamiljer	X	X	X
Handikappcenter/vårdcenter			X
Hemskolning och stöd till barn med funktionsvariationer	X		
Identifiera riskfamiljer ”gatekeeping”	X		
Individuella utvecklingsplaner för barn	X	X	X
Informationsspridning och påverkansarbete	X	X	X
Rehabiliteringscenter	X		
Samarbete med andra NGO:s och myndigheter	X	X	X
Samarbete med kyrkor internationellt		X	
Stärka familjers försörjning	X	X	X
Stärka kvinnor			X
Stärka pappor med flera i anknytning		X	
Undervisa kring barns rättigheter		X	X
Återförening/Spårning av familjer	X	X	X
Återintegrering	X	X	X

5.2.1. Samarbete med andra aktörer

Organisationerna betonar vikten av att samarbeta med olika aktörer, såsom myndigheter och organisationer, både på en nationell och internationell nivå. EFK utmärker sig även med att driva projekt tillsammans med kyrkliga aktörer, eftersom de främst är en församlings- och missionsrörelse. Gemensamt hos samtliga organisationer är att de inte driver några egna projekt i utlandet, utan samarbetar med lokala partners i ett flertal länder, vilka får rådgivning, utbildning och finansiellt stöd från de svenska organisationerna. Således är det deras partnerorganisationer som gör bedömningar och driver arbetet på plats.

Partners på plats jobbar ju bäst. Det är dom som kan kulturen, de är dom som kan språket, det är dom som känner folket. (Respondent 6, Erikshjälpen)

Att organisationerna valt att inte driva egna projekt exemplifieras av respondent 6, som dessutom menar att det idag finns mer utbildade människor och etablerade samhällsorganisationer på plats i länderna som besitter värdefull kunskap. De äldre organisationerna EFK och Erikshjälpen har flera väletablerade samarbetspartners och uttrycker på olika sätt att samarbetet med lokala partners är ett ömsesidigt lärande och kontinuerligt utbyte av kunskap. Childhood som är en relativt nyare organisation betonar att deras samarbete har utvecklats och blivit mer strategiskt med åren, då de fått ett större nätverk och en mer global överblick. Idag har samtliga organisationer samlade erfarenheter och ett stort nätverk, vilket är en stor tillgång för lokala aktörer som oftast arbetar inom ett smalare område. Därtill menar organisationerna att fungerande strategier kan tas efter och läras ut till fler aktörer samt etableras på nya områden.

...det är inte att alla ska göra allt. (Respondent 3, EFK)

Så gott det går försöker organisationerna sammankoppla lokala aktörer (organisationer och myndigheter) inom partnerländerna som kan komplettera eller stödja varandra. Detta går även hand i hand med tidigare forskning, som betonar att ett samarbete på samhällets alla nivåer är väsentligt för att möta problematiken kring barnhem (Davidson, 2015). Kambodja är bland respondenterna ett återkommande land som exemplifieras under intervjuerna. Där menar respondent 3 att samarbetet mellan organisationer och myndighet varit fungerande, men att samarbetet i olika länder kan se väldigt olika ut.

Många länder är ju väldigt korrupta så det är ju lättare sagt än gjort. Men man har ju i alla fall tanken att man vill samarbeta. Så tycker jag det är. (Respondent 3 angående Kambodja, EFK)

Organisationernas tillvägagångssätt tyder på att de tillsammans med sina partnerorganisationer är i en ständig inlärningsprocess där de i enlighet med socialiseringsteorin inspireras och tar efter varandra allt eftersom, och det är tack vare den kontinuerliga inlärningsprocessen som organisationerna kan utvecklas (Giddens och Sutton, 2014).

5.2.2. Kunskapsspridande och påverkansarbete

En väsentlig del av organisationernas arbete gentemot Sverige är kunskapsspridning och folkbildning. Det är uppenbart att respondenterna upplever frustration över den bristande kunskap som finns i Sverige gällande problematiken kring barnhem, vilket de lyfter fram som en primär orsak till att många barnhem fortgår eller startas upp.

Man ser i Sverige en positiv syn på barnhem. Det klingar lite vackert fortfarande. Nya barnhem startas och folk stödjer dem. Dom tänker inte på att det kan vara fel, för man utgår så mycket ifrån att barnen är föräldralösa. (Respondent 6, Erikshjälpen)

Organisationerna vill medvetandegöra att det finns andra och bättre sätt att hjälpa utsatta barn runt om i världen. Erikshjälpen och Childhood har bland annat startat hemsidan *Barnhemskollen* där dessa frågor specifikt uppmärksammas. Likaså har Erikshjälpen nyligen startat projektet *Barnhemdialogen* i samarbete med EFK och Alliansmissionen, som främst riktar sig mot svenska församlingar, folkhögskolor och secondhandbutiker.

Det handlar om dem med stora hjärtan men med små kunskaper. För det är ju precis det, våran tradition, våra goda hjärtan och våran dåliga utbildning i detta gör att dom här barnhemmen som startas kan drivas vidare. Slutade vi att stödja dem så skulle det inte vara lukrativ verksamhet längre, för att en del av dom här barnen hade inte behövt flytta ifrån sina föräldrar. (Respondent 6, Erikshjälpen)

Samtliga respondenter betonar att det finns en längtan bland donatorer och unga människor (som åker ut som volontärer) att vilja göra något gott, men dessvärre har deras goda avsikter och dåliga kunskap en negativ påverkan på barnen. Således är det väldigt få som tänker kritiskt kring de barnhemmen de besöker eller fortsätter att stödja, vilket organisationerna har som avsikt att förändra. Det handlar alltså om att utbilda, informera och påverka det svenska samhället, så att de investerar sina pengar och sin tid i saker som är bäst för barnen. Vad som är utmärkande för Childhood är att de anordnar utbildningar för reseföretag om resande förövare, det vill säga, förövare som använder reseföretag för att komma i kontakt med barn (på bland annat barnhem) som de kan förgripa sig på.

Under intervjuerna framkom det att organisationerna hade ett pågående samarbete med varandra samt andra aktörer för att få ett större genomslag och nå en bredare målgrupp. Erikshjälpen nämnde bland annat att Childhood är i framkanten av att ta fram relevant forskning som Erikshjälpen likväl nyttjar i sitt egna arbete. Childhood i sin tur nämnde att de, utöver egna erfarenheter, tar inspiration av tidigare forskning (bland annat institutionaliseringens påverkan på barn) i deras utformande av arbetsmetoder. Detta förlopp visar igen på socialiseringsteorins applicerbarhet på organisationernas utveckling, att det likt *secondary socialization* är i en pågående inlärningsprocess i samspel med andra aktörer och auktoriteter (Giddens & Sutton, 2014).

5.2.3. Avveckling av barnhem

Erikshjälpen, EFK och Childhood stödjer alla förändringsarbete kring barnhem samt uppmuntrar personal att ta till åtgärder för att successivt avveckla verksamheten, detta i samband med att de stödjer projekt som utvecklar och driver andra alternativ. Organisationerna betonar vikten av att kartlägga de barn som bor på barnhem, det vill säga, att utveckla en individuell plan för varje barn och undersöka vad som finns runt barnet som kan stärkas: exempelvis familj, släktingar, övriga samhället etcetera, så att barnet därefter kan återvända till sitt sammanhang. Likaså att utveckla och stödja andra alternativ för de barn som inte kan förenas med sina föräldrar eller släktingar, såsom fosterfamiljer eller mindre gruppboenden. Organisationerna belyser relevansen av att utbilda aktörer på samhällets alla nivåer. Däribland att driva påverkansarbete mot myndigheter så att de implementerar lagar, samt finansierar och prioriterar sådant som är bäst för barnen. EFK var exempelvis med i Kambodja och bidrog till att ändra lagstiftningen så att alla barnhem måste registreras, vilket möjliggör att staten kan ha större kontroll över de barnhem som finns. Enligt EFK kan detta vara ett första steg för att lättare kunna arbeta med problematiken och driva förändringsarbete på de barnhem som existerar.

Men när vi började undervisa om hur barn utvecklas, då vet jag att jag hade många föräldrar och personal som vi anställde som inte trodde att barn hade känslor. (Respondent 3, EFK)

Flera av studiens deltagare berättar likt respondent 3 om reaktioner som uppkommit bland människor i partnerländerna när de fått utbildning kring barns utveckling och rättigheter. Det tyder på att det finns, likt forskning beskriver (Ruiz-Casares et al., 2017), en bristande kunskap som bidrar till missuppfattningen gällande barnhem och vad som är bäst för barnet. EFK och Erikshjälpen stödjer projekt som aktivt jobbar med att utbilda föräldrar och personal kring barns utveckling och rättigheter, vilket kan vara ett effektivt tillvägagångssätt att möta denna problematik. Respondent 3 poängterar att det är viktigt att inte enbart utbilda barnen i deras rättigheter, utan att det först måste börja med de vuxna som ofta har en tydlig auktoritetsposition i många av dessa kulturer där projekten drivs. Att utbilda barnen men inte föräldrarna skulle kunna förvärra situationen, då ett barns uttalande om att ha rättigheter kan leda till att föräldrarna upplever att deras auktoritet är hotad, vilket därmed kan ge negativa följder såsom fysisk våld. Respondent 3 beskrev att denna insikt kom till då respondenten besökte andra organisationer i Kambodja och tog lärdom av deras arbete, vilket påvisar en process av socialisering vid organisationens val av alternativa metoder. Gemensamt jobbar organisationerna med påverkansarbete och att ändra tankesätt hos människor, för att personal och övriga samhället själva ska bli övertygande om att barnhem inte är det bästa alternativet.

Det är inte svartvitt. Det är inte bara att säga att barnhem är dåligt så vi lägger ner alla barnhem. Då har man gjort väldigt många barn en väldigt stor otjänst. (Respondent 1, EFK)

Även om organisationerna har tagit ett aktivt avstånd från att finansiellt stödja barnhem, verkar det ändå finnas en ödmjukhet bland samtliga respondenter till komplexiteten som finns kring nedstängningen av barnhem. De lyfter att det inte bara är att drastiskt stänga ner alla existerande barnhem, eftersom det ofta inte finns tillräckliga resurser samtidigt som det är brist på andra tillgängliga alternativ. De uttrycker även att vissa länder inte har ett fungerande socialt system,

vilket försvårar processen. Emellertid beskriver respondent 3 från EFK att de har varit med och stängt ner dysfunktionella barnhem i bland annat Kambodja, där vissa barn blev förflyttade (i samarbete med myndigheter) till ett nytt barnhem. Detta på grund av att barnen inte kunde förenas med sina anhöriga och att det inte fanns några andra fungerande alternativ. Respondenten betonar nämligen att det inte alltid går att flytta över ett barn från ett barnhem till exempelvis en fosterfamilj, eftersom det i vissa kulturer finns en tydlig familjestruktur som innebär att ett fosterbarn hamnar längst ner i hierarkin. Därmed gjordes bedömningen i detta fall att de var säkrare för barnen att bli tillfälligt placerade på ett annat barnhem, där deras partnerorganisationer kunde ha insyn och lättare följa upp de här barnen.

Organisationerna menar att det kan finnas undantag där en form av institutionsliknande miljö kan vara den enda lösningen för barn som kommit bort, lever på gatan eller akut måste omhändertas någonstans. Det kan handla om akutboende och korttidsboende bland annat, med fokus på små grupper och individuella planer för varje barn. Respondent 7 poängterar exempelvis att barn vid nedstängning av ett barnhem inte bara kan skickas hem till sina familjer, eftersom det i vissa fall finns droger, kriminalitet och våld i hemmet. Därmed är det viktigt att det först görs ordentliga bedömningar som grundar sig i vad som är bäst för barnet, vilket också tidigare forskning har betonat (Delap, et al., 2009). Således menar organisationerna att barnhem eller en institutionsliknande placering aldrig ska vara en långsiktig lösning, utan endast eventuellt kan vara ett alternativ under en kort period om det anses vara bäst för barnet.

5.2.4. Återintegrering och Stöd till familjer

Childhood utmärker sig med sitt skarpa fokus på återintegrering av barn som blivit institutionaliserade. Av intervjuerna att döma verkar integrationsstrategier inte ha varit lika utvecklade i de projekt som Erikshjälpen eller EFK stödjer. Dock stödjer numera Erikshjälpen en partnerorganisation i Kambodja som i dagsläget utvecklar en modell, som ämnar till att alla barnhem ska upphöra, däri är integrationsarbetet inkluderat. I en intervju med EFK beskrevs däremot hur fel det kan gå när barn drastiskt återplaceras hos sina familjer efter att ha bott på barnhem.

Sen är det ju så att den resan jag gjorde då och besökte dom här hemmen där dom här barnen hade hamnat efter att barnhemmet stängdes, var dels dom här fantastiska goda exemplen på att det här blir ju jättebra till ren misär. Till hem där fattigdom är total och undernäring... ja men rena soppan liksom. (Respondent 2, EFK)

Citatet beskriver utfallet av EFK:s senaste nedstängning av ett barnhem som de aktivt stöttade i Tanzania. Här fanns ingen tydlig plan för barnens återintegrering, utan de hade drastiskt fått lämna barnhemmet och förenats med sina föräldrar. När uppföljning senare gjordes visade det sig att vissa barn hade fått det mycket bättre medan andra hade hamnat i ren misär och fattigdom. Respondent 2 från EFK medger att det inte fanns tillräckligt med resurser från EFK:s sida för att utföra regelbundna uppföljningsbesök. I efterhand gick däremot partnerorganisationen in för att hjälpa dessa familjer ekonomiskt med finansiellt stöd från EFK, dock visar exemplet på vikten av att skapa en återintegreringsplan för varje individuellt barn. Childhood som däremot stödjer projekt som specifikt jobbar med dessa frågor uttrycker att det är en lång integreringsprocess, eftersom barnen i vissa fall blivit institutionaliserade på ett fint

västerländskt barnhem och därmed har svårt att anpassa sig till livsförhållandena i sin ursprungliga hemmiljö. I värsta fall kan barnen ha utsatts för sexuella övergrepp och behöver specialiserad rehabilitering. Här stödjer Childhood projekt som riktar sig specifikt mot den problematiken.

Den kortaste tiden vi var med och gjorde en återintegrering var under 2 år, för att barn blir så vana vid att vara på en institution att man måste återkoppla dom väldigt långsamt till sina familjer. (Respondent 4, Childhood)

Respondent 4 från Childhood beskriver att det under en återintegrering görs en utvärdering av barnet och dess familjesituation. Det innebär bland annat att grundorsakerna till varför barnet blivit övergivet identifieras, för att sedan kunna stärka familjerna i dessa områden och möjliggöra att barnet till slut kan flytta hem och få sina grundbehov samt rättigheter tillgodosedda. Detta är något som respondent 4 beskriver som en lång och utmanande process. Det instämmer även Erikshjälpen i, som betonar att det är ett stort arbete att få barnen att knyta an med sina familjer igen, eftersom barnet kan ha bott 5-10 år på ett barnhem utan någon kontakt med anhöriga. Därtill stödjer Childhood och de andra organisationerna många förebyggande projekt där de också försöker hjälpa barn som lever i fattigdom, på gatan eller har funktionsvariationer, eftersom de är extra utsatta och har hög risk att hamna på barnhem.

Den tidigaste utvärderingen vi gjorde när vi pratade med dem 6 första familjerna där vi återintegrerat barn, så sa alla att de hade aldrig övergett sin bebis om de hade vetat om den hjälp de kunde få. (Respondent 4, Childhood)

Citatet belyser, liksom flera respondenter har benämnt, att de flesta föräldrarna inte vill lämna bort sitt barn, utan det handlar om deras livsförhållanden som driver dem till att agera efter vad de tror är bäst för barnet. Samtliga organisationer betonar därmed att utbilda och utveckla stöd till byar och familjer är deras primära utgångspunkt, för att förhindra att barn hamnar på barnhem från första början. Detta stämmer överens med FN:s internationella riktlinjer kring alternativa metoder, som betonar att stöd till familjer ska vara det främsta tillvägagångssättet (United Nation, 2010). Erikshjälpen, EFK och Childhood stödjer bland annat inkomstgenererande projekt som möjliggör att familjerna själva kan öka sin inkomst, vilket dessutom stärker människors självkänsla, självförtroende och kunskap. Det kan handla om att uppmuntra till att tänka i nya banor: till exempel att starta microfinansiering, det vill säga, några personer eller familjer som går ihop och sparar pengar för att sedan låna ut till varandra i tur och ordning, vilket gör det möjligt för en enskild familj att starta verksamhet. Ett annat sätt kan vara att bistå med ett startkapital så att familjerna har något att börja med, samt att träna familjer i olika färdigheter såsom odling, bevattning av grödor och företagsamhet etcetera.

5.2.5. Övriga alternativa metoder

Bland övriga strategier som organisationerna stödjer, utmärker sig EFK:s familjecenter i Tanzania och Sydafrika, där centret i Tanzania var ett tidigare barnhem som EFK var med och avvecklade. Idag fungerar centret som en plats dit barn får komma och bo under en viss period för att få skydd och stöd efter behov. I samband med detta uppmuntras anhöriga att ta sig an barnet, då de också får träning på centret i exempelvis anknytning eller omvårdnad av barn.

Enligt respondent 1 verkar detta inte ha varit någon okomplicerad process, eftersom anhöriga inte helt enkelt bara kan bryta upp hemifrån och bo på ett center under några månader.

Ett scenario kunde se ut så att mamman dog vid förlossning, barnet eller barnen, (ibland var det frågan om tvillingar) hade ingen mamma, och pappan i de här kulturerna tar inte hand om spädbarn. (Respondent 2 angående familjecentret i Tanzania, EFK)

Respondent 2 förklarar att mamman i vissa fall har gått bort och att detta kan leda till att pappan lämnar barnet på barnhem, detta eftersom det i vissa kulturer inte är pappans roll samt att de kan finnas en oförmåga att ta sig an ett spädbarn. På familjecentret har därför pappor specifikt fått träning i flaskmatning och hur de ska ta hand om sin bebis. Till skillnad från familjecentret i Tanzania är verksamheten i Sydafrika mer utvecklad och har ett nära samarbete med myndigheter. Vad som framgick gällande fallet i Tanzania, var att de anställda hade fått stöd och träning av personal från familjecentret i Sydafrika, vilket återigen visar på socialiseringens roll när aktörer väljer nya arbetssätt. På familjecentret i Sydafrika arbetar de aktivt med anhöriga, men också att hitta adoptionsfamiljer och fosterfamiljer ute i samhället. Det sistnämnda är något som även Childhoods och Erikshjälpens partners på olika sätt arbetar med, där också mindre gruppboenden kan vara ett alternativ för äldre ungdomar. En ytterligare aspekt som samtliga organisationer problematiserar är stigmat och diskrimineringen som finns mot barn med funktionsvariationer.

Har man ett funktionshindrat barn, i många länder är det ett misslyckande, det är en förbannelse, det är ett straff man har fått. Det är alltså någonting som ska skämmas för, någonting man gömmer istället för att familjen får börja älska det här barnet och se det här barnet som något värdefullt. (Respondent 6 Erikshjälpens)

Som alternativ för att de här barnen inte ska hamna på barnhem eller utsättas för våld och utnyttjande, stödjer Childhood projekt som bistår med hemutbildning, för att dessa barn ska få vara kvar i sina byar med familjen. Likaså får föräldrar också utbildning och stöd att hantera situationen som för många är väldigt svår. Ett annat exempel tas upp av Erikshjälpens som berättar att de stödjer vårdcenter för barn med funktionsvariationer. Där kan mamman eller annan anhörig vara med och utveckla barnet på vårdcentret och lära sig om sjukdomen. En annan viktig del i arbetet är att medvetandegöra och utbilda människor i samhället för att bryta stigmat kring funktionsvariationer.

Av de olika strategier och alternativa metoder som Erikshjälpens, EFK och Childhood stödjer, kan det sägas att organisationerna har ett omfattande arbete som berör de områden som Mutenyo et al. (2019) tar upp i tidigare forskning. Det vill säga att stödja olika projekt som tillsammans omfattar alla olika nivåer i problematiken kring barnhem. Organisationerna nämner dock att de är i en ständig utveckling, där de försöker förbättra sina strategier och hitta tillvägagångssätt att möta alla svårigheter som uppkommer i under processens gång.

5.3. Tema 3. Strukturella svårigheter

Utöver de praktiska problem som nämnts i föregående avsnitt har respondenterna på olika sätt konstaterat att det finns en mängd strukturella utmaningar när det gäller avvecklingen av barnhem och i arbetet mot andra alternativ, däribland kommer de främsta utmaningarna som respondenterna betonade att beskrivas i följande underteman.

5.3.1. Kulturella utmaningar och traditionella strukturer

Av respondenterna betonas några att det i vissa kulturer finns traditionella familjestrukturer som kan försvåra förändringsarbetet på plats. Erikshjälpen nämner bland annat patriarkala samhällen som innebär att kvinnorna i vissa fall blir instängda i hemmet och endast får vara innanför gården. Detta har således en påverkan på familjers ekonomi, vilket i slutändan kan bidra till fattigdom, som ökar risken till att familjer sänder bort sina barn att bo på barnhem. För att åtgärda detta finansierar Erikshjälpen projekt som specifikt jobbar för att stärka kvinnor att få en egen inkomst. Detta menar Respondent 6 har varit ett sätt att stärka kvinnan och lossa den förtryckande hierarkin inom familjen. En annan aspekt framhålls av EFK som utbildar afrikanska kyrkoledare och pastorer i barns rättigheter, samt tränar dem att driva förändringsarbete i sina samhällen.

En del har varit ganska skeptiska till det därför man ser det här med mänskliga rättigheter och barns rättigheter är något västerländskt och det är något slags utifrån...uppifrånperspektiv. (Respondent 2, EFK)

Det framhålls av respondent 2 att många kyrkoledare har varit skeptiska kring undervisningen om barns rättigheter, eftersom flera menar att det är ett västerländskt perspektiv som hotar de afrikanska samhällsstrukturerna. Detta är något som EFK har förhållit sig till genom att mötas på den kristna grunden och den bibliska synen på barnen. Respondent 2 menar att det som står i bibeln om barn går i hand med de internationella riktlinjer om barns rättigheter, således motsätter de sig inte varandra.

Du kan inte komma och säga, i FN:s deklaration står det såhär. Då lyssnar dem inte, utan man måste prata med deras språk och i deras sammanhang. (Respondent 2, EFK)

Vad som framgår i intervjun med respondent 2, som har mycket erfarenhet kring projekten i Tanzania och Sydafrika, är att detta tillvägagångssätt har visat sig vara ett effektivt sätt att samarbeta med pastorerna och att däri nå ut till större grupper människor med barns rättigheter.

5.3.2. Pengaflöde och volontärturism

Det stora flödet av pengar och den ökande volontärturismen, betonas av samtliga organisationer som ett förödande faktum som är svårt att bemästra. Respondent 3 förklarar att korrruptionen i länderna är ett ytterligare problem som förvärrar situationen. När dysfunktionella barnhem har stängts ner, menar respondenten att ägarna till barnhemmen som oftast känner folk på samhällets alla nivåer, går och startar upp ett nytt barnhem på en annan plats. Det är således inte bara att stänga ner ett barnhem, utan vad respondenten betonas är att ha ett fungerande samarbete med andra organisationer och att ha kontakter inom regeringen, polisen med mera.

Likaså att övervaka dem barnhem som på nytt startas upp med avsikten att generera pengar. Emellertid handlar det återigen om att medvetandegöra donatorer och volontärer om problematiken kring deras agerande att stödja barnhem, samt att informera dem om att det finns andra sätt att hjälpa till på.

5.3.3. Attitydförändringar

Det framkommer bland organisationerna att det finns svårigheter, både i Sverige men också bland lokala partners, att få människor att tänka om gällande barnhem. EFK beskriver att det exempelvis har varit något fint i Indien att skicka sina barn på internatskola och för fattiga har därmed alternativet varit att skicka sina barn till barnhem, vilket för en del fattiga familjer likställs med internatskola.

Det är ju givetvis också en svårighet med att arbeta med barnhem och få personalen att inte känna att du har gjort ett dåligt jobb, för då är man inte benägen till att göra förändringar om man känner att genom att göra dem här förändringarna bekräftar jag att jag har gjort någonting dåligt (Respondent 7, Erikshjälpen)

Respondent 7 nämner att det i förändringsarbetet likaså kan vara en utmaning att få personalen på barnhem att inte känna att de har gjort ett dåligt jobb, eftersom de då inte kommer vara benägna att vilja göra en förändring. Därmed är det viktigt att jobba på ett sådant sätt som bekräftar att personalen varit viktiga för barnen, men att de kan användas mer effektivt genom att arbeta på ett nytt sätt. Respondent 3 beskriver likaså att det kan vara känsligt att samtala med personal om den negativa påverkan som barnhem kan ha på ett barns utveckling, eftersom en del anställda själva har vuxit upp på barnhem eller internatskola. Det blir en personlig fråga som kan skapa motvilja bland personal att ta till sig denna information. Respondent 3 berättar däremot att när en djupare relation utvecklas mellan personal och samarbetsorganisation, har personalen ibland erkänt att något saknats i deras egna relationer. Detta samtidigt som de haft svårt att veta hur de ska göra med sina egna barn, vilket de menar är ett resultat av att de själva växt upp på barnhem.

Jag drog i analysen att det här barnhemmet överlevde sig självt. För det var många anställda. Dom behövde ju sin lön, dom behövde ju barn. (Respondent 2 angående ett barnhem som stängdes ner i Tanzania, EFK)

Samtliga organisationer betonar att det finns en stor utmaning när det kommer till förändringsarbetet kring existerande barnhem. De flesta barnhemmen är nämligen en stor arbetsgivare, vilket gör att de anställda behöver barn på anläggningen för att få ha kvar sitt jobb. Enligt respondent 1 kan detta bidra till att personalen saknar drivkraften att aktivt arbeta med individuella utvecklingsplaner, uppsökandet av anhöriga och uppföljningsbesök. På så sätt kan barnen bli kvar en längre tid på barnhemmet, då den bestående personalen inte vill genomgå en förändring i sitt sätt att arbeta runt barnen. Samtliga organisationer är medvetna om att det är ett långsiktigt arbete att ändra attityder och har därmed betonat att påverkansarbete och utbildning är en viktig del i att möta utmaningar som dessa. Likaså att förändringsarbetet innebär att ta små steg men åt rätt riktning, framåt!

6. Diskussion och slutsats

I det här avsnittet kommer den tidigare resultat och analysdelen att diskuteras, jämföras samt kopplas samman med tidigare forskning och teorier som utgör grunden för den här studien.

6.1. Definitionen av barnhem

Likt vad Unicef (2006) uttalat, att det inte finns en tydlig universell definition av barnhem, framgick det bland de flesta respondenterna en viss osäkerhet i den egna definitionen av vad ett barnhem innebär. Är till exempel ett elevhem en annan företeelse än barnhem eller är det egentligen samma princip med en annan benämning? För att aktörer ska kunna ta ett tydligt ställningstagande i barnhemsproblematiken, samt veta exakt vad de jobbar mot och vad som ska uppnås, vill den här studien lyfta problemet med bristen på en universell erkänd definition av barnhem (*institution* på engelska). Är det tiden som spenderas på barnhemmet, boendemiljön eller antal barn, eller kanske antal personal per barn, som avgör om det faktiskt är ett barnhem eller inte? En tydligare definition samt riktlinjer kring detta skulle underlätta för aktörer som vill engagera sig i frågan. Unicef (2006) menar att barnhem, eller som de benämner det *institutional care*, är ett långsiktigt boende medans Save the children (2015) menar på att den tänkta tiden barnet ska spendera på platsen inte avgör om det är ett barnhem eller inte, utan det är andra faktorer som spelar in. Vid insamling av data visade det sig, att trots en viss osäkerhet kring definitionen av barnhem, fanns det en gemensam förståelse bland organisationerna kring vad som är bra och vad som är dåligt för barn. Även om det i denna studie finns en generell definition av vad ett barnhem innebär, hade det underlättat samt ökat validiteten vid besvarande av frågeställning 1 om det funnits en mer tydlig och erkänd definition.

6.2. Organisationernas strategier

Det framgår i resultatet att EFK stödjer elevhem, vilket de själva säger inte är optimalt men är en fungerande lösning för tillfället. Det har visats sig att EFK inte har kommit riktigt lika långt i sin resa från barnhem som Childhood och Erikshjälpen. Långsiktigt kan det även vara fördelaktigt att se över alternativen för elevhem, och då exempelvis likt Childhood börja jobba för hemskolning eller liknande, för att barnen ska få vistas i en mer naturlig miljö och främja barnets anknytning till familjen. Det kan dock finnas ett problem med resurser som kan försvåra en sådan förändringsprocess, som likt forskning beskriver kräver ekonomiska investeringar, eftersom nya servicetjänster utvecklas som därefter måste underhållas. Att staten sällan tar ansvar för att tillgodose med dessa tjänster, kan bidra till en stor belastning på icke statliga organisationer som i sin tur inte kan möta alla behov som finns i ett utvecklingsland (Rosenthal et al., 2013; Groza, et al., 2011).

Det framgår av organisationerna att det egentligen inte är brist på folk som vill ge pengar, utan snarare att pengarna investeras på fel sätt. Om donatorer och volontärer skulle använda sin tid och sina resurser för att stödja familjebaserade alternativ, skulle flödet av pengar istället kunna utveckla alternativ och stödja familjer, vilket forskning betonar är ett billigare alternativ per capita än att stödja barn på barnhem. Det framgår därav i tidigare forskning att det är mer ekonomiskt att investera på detta sätt (Rosenthal et al., 2013). Av vad som tidigare nämnts i resultatdelen, är även korruption en stor påverkansfaktor i hur pengar investeras, vilket är ett

svårare problem att bemästra. Detta kräver först påverkansarbete riktat mot staten för att möjliggöra dess involvering i frågan, för att öppna upp för ett mer effektivt arbete mot korruption relaterat till barnhem.

6.3. Etiska dilemman

Tidigare forskning beskriver likt organisationerna att det finns brist på sociala tjänster och stöd till familjer i utvecklingsländer (Groza, et al., 2011). Detta kan innebära att organisationerna ställs inför etiska dilemman där de istället för att kunna tänka och agera utifrån vad som vore bäst för barnet, måste tänka vad som är minst destruktivt då alla valmöjligheter ibland är dåliga. Det kan tänkas påverka organisationerna och även anställda personligen, som behöver reflektera kring, och ta sådana beslut som enligt dem endast är "dåliga" alternativ. Vad görs till exempel med de barn som ingen vill ha? Hur bekräftas deras värde i dessa situationer?

Ett annat etiskt dilemma är kring folk som vill väl, men som med sin okunskap bidrar till destruktiva följder. Med detta menas bland annat donatorer och volontärer som bidrar till att pengar kanaliseras till barnhem. Det kan vara svårt att informera människor, som haft goda intentioner och som tror att de gjort någonting gott, eftersom detta kan röra upp en del känslor. Likaså kanske det även kan få motsatt effekt och bidra till att dessa människor drar sig från att ge pengar eller engagera sig över huvud taget.

6.4. Socialiseringsteorins applicerbarhet

Det kan diskuteras huruvida socialiseringsteorin appliceras för lättvindigt, men från vad som framgår i resultatet uppfyller organisationernas agerande samt val, i flera områden kraven för att kunna förklaras med socialiseringsteorin. Även om de hade lärt sig en del även inifrån sin egna organisation samt sitt eget arbete, behöver det inte ogiltigförklara socialiseringsteorins applicerbarhet. Som Johnson (2000, s. 297) förklarar är människan inte en passiv varelse utan spelar en stor roll i sin egna socialiseringsprocess, och detta gäller även organisationerna och deras socialisering. Socialiseringsteorin används mestadels för att förklara enskilda individens utveckling och lärande. Denna studie visar dock att även en organisation kan genomgå en socialiseringsprocess in i ett nytt tänkande när de påverkas av forskning, rapporter och andra organisationer.

6.5. Vidare forskning

Denna studie är unik i sin natur och visar därför på många olika aspekter som går att forska vidare på. En större liknande studie på internationell nivå skulle kunna utföras, där större internationella organisationers arbetssätt jämförs och utvärderas. Detta hade kunnat bidra med en förståelse samt förklaring till hur större organisationer arbetat och hanterat frågan kring barnhemsproblematiken, vilket i sin tur kan finnas som inspiration och hjälp för både internationella, nationella samt lokala organisationer som jobbar med barns rättigheter. Även om denna studie syftar till att bidra med just detta, kan en mer omfattande studie med större internationella organisationer ha mer kraftfullt genomslag samt bidra med nya perspektiv i frågan.

Som tidigare nämnt i studien, är forskning kring alternativa metoder begränsad. Det har inte forskats tillräckligt kring vilka alternativa metoder som är effektiva. Även här skulle vidare forskning, där flera olika organisationer och resultaten av deras strategier undersöks, kunna bidra med viktig kunskap för olika aktörer som jobbar med frågan.

En annan intressant aspekt hade varit att undersöka svenskarnas uppfattning och kunskap kring barnhem. Hur ser de på barnhem internationellt gentemot att ett barnhem hade öppnats upp i Sverige, skiljer sig synen och i så fall varför? Respondenterna i denna studie var överens om att många svenskar verkar tycka att det är okej med barnhem utomlands samtidigt som de inte hade accepterat att ett barnhem öppnas upp i Sverige, varför är det så?

Kritik som förs fram mot Bowlbys *theory of attachment* (Maclean, 2003) är bland annat, att teorin inte är applicerbar på barn som aldrig haft någon primär anknytningsperson. Mer forskning inom denna fråga och hur den påverkar de barnen kunde vara en viktig del i arbetet mot barnhem. Fokus kunde ligga på exempelvis de som hamnade på barnhem redan som nyfödda och som aldrig fick knyta an till en primär anknytningsperson. Hur påverkas de barnen jämfört med de barn som haft primära anknytningspersoner, men som sedan tagits ifrån dem. Vad händer när ett barn helt gått miste om den delen av primär anknytning?

6.6. Slutsats

Det kan konstateras utifrån tidigare forskning och respondenternas erfarenheter i denna studie att barnhem inte är bra för barnen, men problematiken är invecklad och mångfacetterad. Anledningarna till att organisationerna inte stödjer barnhem är många, men främst att det har en negativ påverkan på barns anknytning och psykiska hälsa, det förekommer ofta våld och sexuella övergrepp, barnen blir institutionaliserade samt att de flesta barnen har föräldrar eller familj vid liv. Trots att EFK, Erikshjälpen och Childhood har olika förutsättningar att förhålla sig till barnhem, så har ändå samtliga organisationer genomgått en socialiseringsprocess där de påverkats av sina egna erfarenheter och med hjälp av offentliga rapporter och andra organisationer socialiserats in i ett nytt tänkande kring barnhemsfrågan.

Organisationernas största fokus ligger på att stärka familjer och jobba förebyggande, vilket innebär påverkansarbete på samhällets alla nivåer. En hel del fokus läggs även på avveckling av barnhem och att med hjälp av alternativa metoder stötta dessa barn och deras familjer. Samtliga organisationer jobbar även intensivt med individuella utvecklingsplaner, något som tas för givet i Sverige, men som är långt ifrån självklart i många länder. Det går att konstatera att organisationerna stödjer ett holistiskt arbete som berör flera aspekter i problematiken kring barnhem. I samarbete med andra organisationer och aktörer kan de möta behoven i en större omfattning och driva ett mer hållbart förändringsarbete på plats. Organisationerna är, tillsammans med sina partnerorganisationer i en ständig inlärningsprocess där de i paritet med socialiseringsteorin lär sig och inspireras av varandra. Detta bidrar till organisationernas kontinuerliga inlärningsprocess.

Det finns flera svårigheter med organisationernas arbete, varav vissa är mer invecklade än andra, bland annat kulturella normer och attityder. Vad gäller kulturella utmaningar så försöker

organisationerna hitta vägar att nå fram till människor på ett sätt som inte upplevs nedvärderande av den aktuella kulturen. Här har EFK hittat en gemensam nämnare, den kristna tron, där de i Afrika samarbetar med pastorer, som ofta har en auktoritär status i samhället, att sprida kunskap om barns rättigheter och barns utveckling. Att förändra människors attityder gentemot barnhem är ett långsiktigt arbete som organisationerna verkar för genom utbildning och informationsspridning, både i Sverige och i partnerländerna. Det är ett utmanande arbete som är relaterat med problemet kring flödet av pengar och den ökande volontärturismen.

Referenser

- Ames, E. W. (1997). *Development of Romanian orphanage children adopted to Canada*. Final Report to the Human Resources Development Office. Ottawa: Canada.
- Ames, E. W., & Chisholm, K. (2001). Social and emotional development in children adopted from institutions. I D. B. Bailey, Jr., J. T. Bruer, F. J. Symons, & J. W. Lichtman (Eds.), *Critical thinking about critical periods* (s. 129-148). Baltimore, MD, US: Paul H Brookes Publishing.
- Bowlby, R. (2007). Babies and toddlers in non-parental daycare can avoid stress and anxiety if they develop a lasting secondary attachment bond with one carer who is consistently accessible to them. *Attachment & Human Development*, 9(4), 307-319.
DOI:10.1080/14616730701711516
- Bryman, A. (2011). *Samhällsvetenskapliga metoder*. 2a uppl. Stockholm: Liber AB.
- Childhood. (2018). *Barn som inte kan bo hos sina föräldrar*. Hämtat 3 mars 2019, från <https://childhood.se/vad-vi-gor/barnen-vi-vill-na/barn-som-inte-kan-bo-med-sina-foraldrar/>
- D'arcy, K & Brodie, I. (2015). Roma children and young people in Bulgaria: Patterns of risk and effective protection in relation to child sexual exploitation. *Social Inclusion*, 3(4), 1-9.
DOI:10.17645/si.v3i4.224
- Davén, J. & Sandin, K. (2019). Med ett hjärta för barn i 130 år och framåt. *Direkt*. Tillgänglig:
https://issuu.com/evangeliskafrikkyrkan/docs/specialnummer_direkt_2019medel_ide
- Davidson, J. (2015). Closing the implementation gap: Moving forward with the United Nations guidelines for the alternative care of children. *International Journal of Child, Youth & Family studies*, 6(3), 379-387. DOI:dx.doi.org/10.18357/ijcyfs.63201513561
- Delap, E., Georgalakis, J. & Wansbrough- Jones, A. (2009). *Missing: Children without parents care in International development policy*. London: Every Child.
- Esaiasson, P., Gilljam, M., Oscarsson, H., Towns A.E., & Wangnerud, L. (2017). *Metodpraktikan: konsten att studera samhälle, individ och marknad*. Stockholm: Wolters Kluwer.
- Giddens, A & Sutton, P. W. (2014). *Essential concepts in sociology*. Cambridge, UK: Polity Press.
- Grahn, D. (2018). Därför säger vi nej till barnhem. *Dagen*. Hämtad 3 mars 2019, från <https://www.dagen.se/debatt/darfor-sager-vi-nej-till-barnhem-1.1108279>

Groza, McCreery & Gamer. (2011). VII. Ideal components and current characteristics of alternative care options for children outside of parental care in low- resource countries. *Monographs of the society for research in Child Development*, 76(4), 163-189. DOI:10.1111/j.1540-5834.2011.00632.x

Hjerm, M., Lindgren, S., & Nilsson, M. (2014). *Introduktion till samhällsvetenskaplig analys*. 2a uppl. Malmö: Gleerups Utbildning AB.

Johnson, A. (2000). *The black dictionary of sociology: A user's guide to sociological language*. 2a uppl. Malden, USA: Blackwell Publishing.

Longhurst, B., Smith, G., Bagnall, G., Crawford, G., Ogborn, M., Baldwin, E., McCracken. S. (2008). *Introducing cultural studies*. Essex, England: Pearson Education Limited.

Maclean, K. (2003). The impact of institutionalization on child development. *Development and psychopathology*, 15(4), 465-476. DOI:10.1017.S0954579403000415

Mutenyo, F., Machingaidza, S., Okello, W., Moses, O., & Asekenye, M. (2019). Multistage processes of identifying children at risk or out of family care: A case of DOVCU project methods in Uganda. *Global Social Welfare*, 1-13. DOI:10.1007/s40609-019-00140-9

Punaks, M. & Fei, K. (2014). *The paradox of orphanage volunteering*. Eugene: Next Generation Nepal.

Radina, A. (2016). Foster care as the form of alternative care for children. *Economic and Social Development: Book of proceedings*, 380-391. Tillgänglig: <http://proxy.library.ju.se/login?url=https://search-proquestcom.proxy.library.ju.se/docview/1854281277?accountid=11754>

Rosenthal, E & Ahern, L. (2013). Segregation of children worldwide: the human rights imperative to end institutionalization. *Journal of Public Mental Health*, 12(4), 193-200. DOI:10.1108/JPMH-07-2013-0051

Ruiz-Casares, M., Steele, R., Bangura, R. & Oyat, G. (2017). Preventing parent-child separation: Myths and facts from a KAP survey in central and western Liberia. *Global Social Welfare*, 4(4), 219-231. DOI:10.1007/s40609-017-0090-8

Rutter, M., and the English and Romanian adoptees (ERA) study team. (1998). Developmental catch-up, and deficit, following after severe global early privation. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 39(4), 465-476. DOI:10.1111/1469-7610.00343

Save the children. (2015). *Kinship care report Syrian Refugee Children in Jordan*. Jordan: King Hussein Foundation

Stukes Chipungu, S & Bent-Goodley, T.B. (2004). Meeting the challenges of contemporary foster care. *The Future of Children*, 14(1), 74-93. DOI:10.2307/1602755

Unicef. (2006). *World Report against violence against children*. United Nations Secretary-General's Study.

Unicef för alla barn. (u.å.). *Barnkonventionen*. Hämtat 3 mars 2019, från <https://unicef.se/barnkonventionen/las-texten#full>

United Nations, General Assembly. (2010). *Resolution 64/142: Guidelines for the Alternative Care of Children*. Hämtad 3 mars 2019, från https://www.unicef.org/protection/alternative_care_Guidelines-English.pdf

Bilagor

Bilaga 1: Informationsmejl

Hej!

Vi är två studenter, Annica Sandstedt och Matilda Eidering, som studerar Internationellt arbete på Jönköping University. Vi är i upptakten av vår c-uppsats och ska skriva om problematiken kring barnhem och hur organisationer arbetar med alternativ vård av barn.

Vi läste om att ni arbetar med andra alternativ för barns omvårdnad, och att ni har god insikt i barnhemsproblematiken och erfarenhet av att arbeta för barns rättigheter uti världen. Vi skulle därför vilja höra om vi kan få möjlighet att intervjua någon eller ett par personer i eran verksamhet som är insatta i arbetet. Vi tror att era arbetssätt och erfarenheter kan ge lärdom och inspirera andra organisationer att göra samma resa eller ta liknande beslut. Vi anser att detta ämne är väldigt viktigt att lyfta upp ytterligare, eftersom många stiftelser och kyrkor i Sverige fortfarande stödjer barnhem. Vi skulle därför uppskatta om ni ville medverka vid en intervju inom ganska snar framtid.

Hör gärna av er till oss vid frågor eller för att diskutera en dag framöver som vore lämplig för intervju.

Med vänliga hälsningar

Matilda Eidering och Annica Sandstedt

Kontaktuppgifter:

Matilda Eidering	Annica Sandstedt
[Mejladress]	[Mejladress]
[Telefonnummer]	[Telefonnummer]

Bilaga 2: Intervjuguide

Frågeställning:

1. Varför stödjer aktörerna inte barnhem?
2. Hur arbetar aktörerna i praktiken när de inte stödjer barnhem?
3. Har organisationerna upplevt några svårigheter i deras tillvägagångssätt? Hur har det i så fall hanterats?

Introduktion:

1. Vad har du för roll i organisationen?
2. Hur länge har du jobbat i organisationen?
3. När och Varför startades organisationen?
4. Samarbetar ni med andra organisationer?
 - a. I Sverige?
 - b. Internationellt?

Huvudfrågor:

5. Har ni vid någon period stöttat och arbetat med barnhem?
 - a. Om JA:
 - i. Under hur lång period?
 - ii. Kan du berätta lite mer ingående kring ert tidigare arbete kring barnhem?
 - iii. Hur har organisationen gått tillväga för att sluta stödja barnhem och utveckla nya strategier?
 - b. Om nej:
 - i. Hur kommer det sig?
6. Vad är anledningen till att organisation idag tar ett aktivt avstånd från barnhem?
7. Hur förhåller ni er till barnhem som förekommer i länder där ni driver projekt?
8. Hur jobbar organisationen med att uppmärksamma barnhems- problematiken till andra organisationer som har fokus på barn?
9. Är det någon skillnad i hur er organisation ser på barns rättigheter idag jämfört med när ni startade? Vad har i så fall påverkat?

10. Vilka alternativa metoder för vård av barn jobbar organisationen med idag?
11. Hur har ni kommit fram till just dessa alternativa metoder?
12. Hur och i vilken omfattning arbetar ni med dessa alternativa metoder?
13. Har ni upplevt några specifika utmaningar i ert tillvägagångssätt (med alternativa metoder)?
 - a. På fältet i länderna där ni jobbar?
 - b. Praktiskt inom organisationen?
 - c. Samarbetspartners?
14. Hur arbetar ni med dessa utmaningar (vilka åtgärder och strategier appliceras)?
 - a. Hur kom ni fram till just dessa lösningar/strategier?

Avslutning:

15. Finns det något mer du känner att du vill få sagt relaterat till det vi pratat om?

Följdfrågor:

Skulle du kunna utveckla lite mer?

Hur kommer det sig?

Finns det fler orsaker?